

Ny språklitteratur

Ari Páll Kristinsson, Hannele Ennab, Rikke E. Hauge, Marit Hovdenak, Charlotta af Hällström-Reijonen, Anna-Liisa Kristiansson-Seppälä, Birgitta Lindgren, Åsta Norheim, Jørgen Nørby Jensen, Aino Piehl

Samnordisk utgivning

Jarvad, Pia & Helge Sandøy (red.): Stuntman og andre importord. Moderne importord i språka i Norden 7. Novus forlag 2007. 221 s.

Hvad gør en nordbo når han eller hun bruger et engelsk ord midt inde i en sætning på modersmålet? Bliver ordet udtalt som på engelsk? Bøjer man det på engelsk, og siger de fleste så fx airbags eller airbaggene? Det var nogle af de spørgsmål som blev stillet til en af undersøgelseerne under det større samarbejdsprojekt Moderne importord i sprogene i Norden da det begyndte sit arbejde i 2002. Formålet med projektet var at beskrive påvirkningen fra fremmede sprog på de syv største sprogsamfund i Norden. Medarbejderne præsenterer i denne bog sine analyser af mønstrene for tilpasning og ikke tilpasning af importord i hvert af sprogsamfundene. Forskellene er store, men også lighederne.

Laurén, C., Myking, J. & Picht, H.: Insikter om insikt. Nordiska teser om fackkommunikation. Under medverkan av Sigurður Jónsson. Novus forlag, Oslo 2008. 207 s.

Undertittelen "nordiska teser" refererer til at boka er et produkt av ekte nordisk samarbeid mellom fire nordiske forskere som lenge har engasjert seg innenfor terminologi og fagspråklig kommunikasjon. Boka ønsker å vekke en dypere forståelse for forskning innenfor terminologi, fagspråk og fagkommunikasjon, både blant interesserte fagfolk og lekfolk. Det tas ikke stilling til en spesiell retning eller en spesifikk lingvistisk tradisjon, men problemer og innarbeidede systemer blir vurdert på fritt grunnlag i et vitenskapsteoretisk og semiotisk perspektiv. Sentrale temaer i boka er kulturell diskurs, domenetap og grunnlaget for språkplanlegging.

LexicoNordica 15. Tidsskrift om leksikografi i Norden. Nordisk forening for leksikografi, Oslo 2008. 358 s.

Temaet i årets utgave er *"Ordboksbruk i Norden"*. Skriftets temadel inneholder syv artikler av forfattere fra Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige. Under ikke-tematiske bidrag finnes en artikkel om leksikografi i vitenskapsteoretisk perspektiv, og en om å anmelde og bli anmeldt vitenskapelig. Under overskriften Recensjoner finnes hele 12 grundige og omfattende omtaler og anmeldelser av nyere ordbøker. Forord og innholdsfortegnelse står på foreningens nettside: www.nordisk-sprakrad.no/nfl.htm. Der er dessuten hele innholdet av eldre utgaver av tidsskriftet lagt ut.

Nordisk litteratur til tjeneste. Nordiske kanoniske tekster. Utgitt av Nordisk ministerråd. NORD 2008. 690 s

Nordisk litteratur til tjeneste er den første bog, der åpner den nordiske litteratur fra de ældste tider til nutiden for et moderne publikum. Værket tilbyder en bogstavelig horisontutvidelse gjennom et valg af kvalitetstekster. Hermed skabes der mulighed for at opleve karakteristiske ligheder og forskelle i Nordens digteriske landskab mellem forfattere som Ludvig Holberg, Selma Lagerlöf, Knut Hamsun, Edith Södergran, Halldór Laxness og Inger Christensen.

De forskjellige litterære genrer er repræsenteret med lyrik – ballader, viser, salmer og centrallyrik –, med roman, novelle, reisebog, myter, folkedigtning, eventyr, aforismer og med dramatik. Der ses en stor spændvidde fra de gamle mundtlige fortællere til de nulevendes virke.

Alle tekster bringes på originalsprag og i moderniseret retskrivning. De finske, samiske, færøske, islandske, grønlandske også i oversættelse til et af de skandinaviske sprog. For at lette læsningen er teksterne forsynet med danske, svenske og norske gloser samlet i små nationale hæfter.

Nordiske Studier i Leksikografi 9. Rapport fra konference om leksikografi i Norden, Akureyri 22.–26. maj 2007. Redigeret af Ásta Svavarsdóttir, Guðrún Kvaran, Gunnlaugur Ingólfsson, Jón Hilmar Jónsson. Skrifter udgivet af Nordisk Forening for Leksikografi nr. 10 i samarbejde med Språkrådet i Norge og Árni Magnússon-instituttet for islandske studier. Reykjavík 2008. 497 s.

I denna konferensrapport finns 37 av de 40 föredragen på den nionde konferensen om lexicografi i Norden publicerade. Konferensen hade inget avgränsat tema. I stället visar rapporten på bredden och mångfalden i nordisk lexicografi. Artiklarna är skrivna på de skandinaviska språken, utom en artikel på engelska

med svensk sammanfattning. I slutet av rapporten finns ett omfattande stickordsregister.

Språk i Norden 2008. Tema: Namn. Årsskrift for språknemndene i Norden. Nettverket for språknemndene i Norden. Oslo 2008. 307 s.

Språknemndene i Norden har siden 1956 gitt ut et felles årsskrift. Hovedtemaet i *Språk i Norden 2008* er person- og stedsnavn. Skriftets temadel inneholder 19 artikler med tillegg av en artikkel om varemerker. Videre inneholder det en felles uttalelse om "namnvård og språkpolitikk" fra det nordiske språkmøtet i 2007, en artikkel om oppfølgingen av den nordiske språkdeklarasjonen og en artikkel i serien "Språk i fokus", som denne gangen handler om finsk. Boka inneholder også en artikkel om det nordiske språksamarbeidet i 2007 og har med 42 sider med omtale av ny språklitteratur i Norden. Informasjon om innhold og sammenheng av artikler i tidligere utgaver av årsskriftet er lagt ut på språknemndenes felles nordiske nettsider: <http://www.nordisk-sprakrad.no>.

Helge Omdal & Helge Sandøy (red.): Nasjonal eller internasjonal skrivemåte. Om importord i seks nordiske språksamfunn. Moderne importord i språka i Norden 8. Novus forlag 2008. 186 s.

Ordet *scooter* kom frå engelsk til dei nordiske språka på 1950-tallet. Både kjøretøyet og ordet er blitt verande, men korleis behandlar vi ordet?

Det dukkar stadig opp nye ord i språka, somme er nylagingar og somme er importert frå andre språk. Kva skjer med orda som blir importert og tatt i bruk, blir dei verande der som fremmedelement, eller blir dei integrert slik at dei glir inn i det nasjonale språkssystemet i skrivemåte og bøyning? Altså: nasjonale eller internasjonale?

Dette var problemstillinga for denne delgranskinga under det store nordiske granskingsprosjektet Moderne importord i språka i Norden og gjeld tilpassing av moderne importord i dei nordiske språka.

Danmark

Bag ordene. Festschrift til Ole Ravnholt i anledning af 60-års-dagen. Redigeret af Margrethe Heidemann Andersen og Jørgen Nørby Jensen. Dansk Sprognævnets skrifter 41. Dansk Sprognævn 2008. 139 s.

Bag ordene er et festschrift til *Ole Ravnholt*, seniorforsker i Dansk Sprognævn. Det er udsendt i anledning af hans 60-års fødselsdag. Festskriftet er redigeret af to medarbejdere i Dansk Sprognævn, og det indeholder i alt 10 artikler om forskel-

lige sproglige emner. Artiklerne er skrevet af nuværende og tidligere sprogforskere i Dansk Sprognævn, fra Aalborg Universitet, fra Københavns Universitet og fra Aarhus Universitet: *Niels Davidsen-Nielsen*: Sådanne!, *Hans Götzche* og *Susanne Annikki Kristensen*: Det talte ord – om tekst, tale og sætningsbygning, *Jakob Halskov*, *Margrethe Heidemann Andersen* og *Jørgen Nørby Jensen*: Søg og du skal finde! En undersøgelse af Retskrivningsordbogen på nettet, *Jesper Hermann*: Uvil-kårilige ord eller forestillinger?, *Henrik Jørgensen*: Et mislykket eksperiment, *Anne Kjærgaard*: Skriv fagligt, sagligt, venligt, korrekt, entydigt og klart så det afspejler organisationens troværdighed, kvalitetsbevidsthed og effektivitet. Øh... Hvordan er det nu lige man skriver sådan?, *Vibeke Sandersen*: Mine kære barndomserindringer. Om sammenhæng og sammenbinding i nogle barndomserindringer skrevet af en fhv. sjællandsk landarbejder, *Jacob Thøgersen*: Kampen om den sunde fornuft. Om holdningsinterviewets forskellige rationaliteter, *Ole Togeby*: Billedet af kongen på den hvide hest. Om hvad billeder og ord gør, *Peter Widell*: Om de såkaldte fejlslutninger. En kritisk gennemgang.

Berthelsen, Anders Wedel: Sprogdoktoren. 301 spørgsmål og svar om det danske sprog. Forlaget Skulkenborg. 2008. 144 s.

Hvor ligger Hekkenfeldt og Spangkuk? Hvorfor siger man det mørke Jylland? Hvorfor kaldes Sjælland for Djævløen? Hvorfor siger man røven af fjerde division, og hvorfor har en kat ni liv? Forfatteren, som er "sprogdoktor" på bagsiden af Fyens Stiftstidende, svarer på sproglige spørgsmål fra læserne. 301 spørgsmål og svar er samlet i denne bog.

Bjerre, Malene og Uffe Ladegaard: Veje til et nyt sprog. Teorier om sprogtiltagelse. Dansk lærerforenings Forlag. 2007. 119 s.

Bogen giver et overblik over de væsentligste teorier om andetsprogstiltagelsen inden for fremmedsprogsfagene og dansk som andetsprog siden 1960.

Budstikken. Nyt om dansk-nordisk sprog og sprogrøgt. 2. årgang, nr. 1–4. Redigeret af Arild Hald Kierkegaard (anssvh.), Christian N. Eversbusch og Loránd-Levente Pálfi. 20 s. + 20 s. + 20 s. + 20 s.

Modersmålskredsen (www.modersmaalet.dk) begyndte i 2007 at udsende sprogtidsskriftet *Budstikken*, der behandler dansk og nordisk sprog, sproghistorie, sprogrøgt og sprogpolitik. Udgangspunktet for tidsskriftet er at der er grund til at være bekymret for det danske sprog. Af artiklerne i 2. årgang kan nævnes: *Søren Gosvig Olesen*: Omkring omkring. Argumenter om sprog, *Bent Pedersbæk Hansen*: I de lærdes verden. Anmeldelse af Margrethe Heidemann Andersen, Jør-

gen Nørby Jensen, Marianne Rathje og Jørgen Schack (red.): Ved lejlighed. Festskrift til Niels Davidsen-Nielsen i anledning af 70-års-dagen (omtalt i Sprog i Norden 2008, s. 263 f.) (nr. 1), *Jens Raabauge*: Vort homogeniserede modersmål (nr. 2), Mia Steen Johnsen: Sprog til tiden – en sprogpolitisk status for det danske sprog, Erik V. Krustrup: Når man forfordeler sine venner med kanon bjørnetjenester (nr. 3) og Lars S. Vikør: Ny norsk språkpolitikk? (nr. 4).

Dansk-Bulgarsk Ordbog. Redigeret af Lise Bostrup og Vladimir Stariradev. Forlaget Bostrup. 2008. 479 s.

Dansk-Engelsk Økonomisk Ordbog. Af Annemette Lyng Svensson. 4. udg. Forlaget Samfundslitteratur 2008. 479 s.

Danske Stednavne. Af Bent Jørgensen, 3. udg. Gyldendal. 2008. 357 s.

Danske Studier 2008. Udgivet af Merete K. Jørgensen og Henrik Blicher under medvirken af Simon Skovgaard. Videnskabernes Selskabs Forlag, København 2008. 225 s.

Af bindets store artikler er der i denne sammenhæng grund til at fremhæve *Ken Farø* og *Henrik Lorentzen*: Danmarks logofile orkester: Shu-bi-dua og sproget.

Danske Talesprog, bind 8. Udgivet af Nordisk Forskningsinstitut, Afdeling for Dialektforskning. C.A. Reitzels Forlag 2007. 277 s.

Bindet indeholder én stor afhandling: *Marie Maegaard*: Udtalevariation og -forandring i københavnsk. En etnografisk undersøgelse af sprogbrug, sociale kategorier og social praksis blandt unge på en københavnsk folkeskole.

Danske Talesprog, bind 9. Udgivet af Nordisk Forskningsinstitut, Afdeling for Dialektforskning. C.A. Reitzels Forlag 2008, 144 s.

Bindet indeholder fem artikler: *Bodil Kyst*: Trykgruppens toner i århusiansk regiolekt, *Finn Køster*: Omkring Erik Kromans sjællandske dobbeltaccenter, *Jann Scheuer*: Sproget som sonde: Leotjevs virksomhedspsykologi, *Anette Jensen*: *Ræde* – et skræmmeord, *Asgerd Gudiksen*: *Kops* genus – en værkstedsrapport.

Dansk-Spansk Ordbog. Af Pia Vater. 7. udg. Gyldendal, København 2008. 849 s.

Dansk-Ungarsk Ordbog. Af Margit Nielsen, Ágnes Sitkeiné Szira og József Szira. 2. udg. Special-pædagogisk Forlag 2008. 533 s.

Fra det ene sprog til det andet. Modersmål-Selskabets årbog 2008. Forlaget Vandkunsten 2008. 138 s.

Temaet for Modersmål-Selskabets årbog er oversættelse, især oversættelse af skønlitteratur, først og fremmest fra andre sprog til dansk, men også fra dansk til andre sprog. I bogen præsenteres forskellige oversætteres både praktiske og teoretiske overvejelser om oversættelser. Af bogens artikler kan nævnes: *Klaus Rifbjerg*: O, den vej, *Kirstine C. Baloti*: Tekstning – de fem benspænd. *Viggo Hjørnager Pedersen*: Knap så sødt og velsignet, *Anne Marie Bjerg*: Det nære sprog, det svære sprog: Svensk. *Thomas Harder*: Italienske krimi-noter.

Hagen, Jimmi Zander og Pia Quist: Sprogforløb i dansk. sprogsociologi, sprogpsykologi og sprogfilosofi. Gyldendal, København 2007. 160 s.

Sprogforløb i dansk har fokus på sprogsociologi, sprogpsykologi og sprogfilosofi. Bogen består af tre kapitler, som hver udgør ét eller flere sprogforløb: Forløb om unges sprog – sprogsociologi, Forløb om sprog og interaktion – sprogpsykologi, Forløb om sprog og handling – sprogfilosofi. Bogen, der henvender sig til det almene gymnasium, er forsynet med opgaver, så eleverne kan arbejde med de sproglige dimensioner individuelt eller i grupper.

Italiensk-Dansk/Dansk-Italiensk Ordbog. Af Pernille Brøndum Rasmussen. 3. udg. De Stribede Ordbøger. Gyldendal, København 2008. 890 s. + cd-rom.

Jarvad, Pia og Jørgen Schack: Håndbog i klarsprog for ansatte hos Folketingets Ombudsmand. Udgivet af Folketingets Ombudsmand, 2008. 74 s.

Håndbog i klarsprog er skrevet til ansatte ved Folketingets Ombudsmand, og formålet er at give de tekster som kommer fra ombudsmandsembedet, et enklere, klarere og mere nutidigt præg og dermed gøre dem mere imødekommende og tilgængelige for modtagerne. Håndbogen indeholder afsnit med konkrete anvisninger på hvad der er anbefalelsesværdigt, og hvad der bør undgås i den sproglige formulering, og der er afsnit med løsninger på hyppige tvivlstilfælde i sprogbrugen. Blandt emnerne der behandles i bogen, kan nævnes *lixmåling*, *argumentation*, *tiltaleformer*, *fremmedord* og *forkortelser*.

Juridisk Ordbog. Af Bo von Eyben. 13. udg. Forlaget Thomas Reuters 2008. 415 s.

Jørgensen, J. Normann og Pia Quist: Unges sprog. Hans Reitzels Forlag, København 2008. 187 s.

I *Unge sprog* behandler forfatterne centrale aspekter af de unges sprogbrug. De definerer begreber som ungdom og sprog og beskriver holdninger til sprognormer, sprogforandringer og sproglig korrekthed gennem tiden. I bogens 7 kapitler beskrives emner som slang, bandeord, engelsk i dansk, multietnisk dansk og de sprogfornyelser der udspringer af nyere kommunikationsformer som fx chat, sms, mail og graffiti.

Bogen henvender sig til alle der interesserer sig for unge eller sprog eller begge dele.

Kemisk Ordbog. Redigeret af Ture Damhus, Søren Møller og Alexander Senning. 3. udg. Nyt Teknisk Forlag 2008. 322 s.

Lund, Jørn: Helt vildt fedt. Gads Forlag, København 2008. 103 s.

I *Helt vildt fedt* tager Jørn Lund temperaturen på det danske sprog. I 30 små letlæste og velskrevne kapitler, der i vid udstrækning bygger på hans artikler i dagbladet Politiken, beskriver Jørn Lund tendenser i moderne dansk og sætter sprog og sprogbrug i perspektiv.

Madsen, Mia: "Der vil altid være brug for dansk". En undersøgelse af 11 naturvidenskabelige forskeres grunde til at vælge henholdsvis dansk og engelsk i deres arbejde. Københavnerstudier i Tosprogethed, bind 48. Københavns Universitet 2008. 126 s.

I bogen undersøger Mia Madsen bl.a. om der er hold i påstanden om at dansk taber domæne til engelsk inden for naturvidenskaben, og om formidlingen af naturvidenskabelige forskningsresultater til danske lægfolk dermed vanskeliggøres.

Munk, Linda Svenstrup, Karen Risager og Niels Erik Wille: Den sproglige verden – Sprogsociologi. Sprogpsykologi. Sprogfilosofi. Systime 2008. 112 s.

Den sproglige verden beskriver sproglig kommunikation set fra tre forskellige vinkler: den sprogsociologiske, den sprogpsykologiske og den sprogfilosofiske. Inden for hvert fagområde er der forslag til undersøgelser, diskussioner og refleksioner.

Mål & Mæle. 31. årgang, nr. 1–4. Redigeret af Kasper Boye, Carsten Elbro, Ken Farø, Erik Hansen og Jørn Lund 2008. 32 s. + 32 s. + 32 s. + 32 s.

Foruden den traditionelle brevkasse *Sprogligheder med spørgsmål om sprog* indeholder årgangen artikler af bl.a. *Nina Grønnum*: Hvad er det særlige ved

dansk som gør det svært at forstå og at udtale for andre. Første del: enkeltlydene, *Lisbet Falster Jakobsen*: Om ordene *nederlandsk, hollandsk, Nederlandene, Holland* og *Flandern* (nr. 1), *Erik Hansen*: De danske særbogstaver, *Nina Grønnum*: Hvad er det særlige ved dansk som gør det svært at forstå og at udtale for andre. Anden del: prosodi, *Holger Juul*: Dobbeltrim (nr. 2), *Erik Hansen*: Indtil flere, *Lars Brink*: Arkaiserende – gammeldags – historisk. Tre slags ælde, *Adam Hyllested*: Når man spørger i Øst ... - Om retningsbetegnelser i finsk og beslægtede sprog (nr. 3), *Birgit Anette Olsen*: Karl Verner, *Carsten Elbro*: Apostrophitis Britannica (nr. 4).

For 2007 har bladets læsere kåret *Klimaministerium* til "årets ord" og ordforbindelsen *Varme hænder* til "årets udtryk". Og også i 2008 er læserne blevet inviteret til at indsende eksempler på ord og udtryk der i særlig grad har været fremtrædende i årets løb. Af nomineringerne, som findes i nr. 3 og 4, kan nævnes *X-faktor, ekstremregn, venneanmodning, Liberal Alliance, finanskrise, parat-tvivl, AK81, kulturalisme, hjemmerøveri* og *tålt ophold*.

Norsk-Dansk/Dansk-Norsk Ordbog. Af Hermod T.H. Nielsen. Gyldendal, København 2007.

Ny forskning i grammatik 15. Redigeret af Carl Bache, Alexandra Holsting, Henrik Høeg Müller og Nina Nørgaard. Udgivet af Institut for Sprog og Kommunikation, Syddansk Universitet, Odense, 2008. 191 s.

I 15 år har *Ny Forskning i Grammatik* ydet et væsentligt bidrag til debatten i dansk sprogvidenskabelig forskning. Bidragene i bind 15 er resultatet af det årlige symposium i det nationale grammatiknetværk der fandt sted i Assens 25.-27. oktober 2007. Af bindets 9 artikler kan nævnes *Kasper Boye*: Om *om*, *Lisbeth Falster Jakobsen*: Paradigmatik og associationsdannelse som grundlæggende funktioner i sproget, *Lars Heltoft*: *Grammatik over det Danske Sprog* – en radikal dependensgrammatik?, *Iørn Korzen*: Evolutive anaforer – nu på dansk.

NyS. Nydanske sprogstudier. 36-2008. Redigeret af Tanya Christensen m.fl. Udgivet af Afdeling for Dansk Dialektforskning, Nordisk Forskningsinstitut. København 2008. 172 s.

NyS veksler indholdsmæssigt mellem tematiske numre og blandede numre. NyS 36 er i princippet et blandet nummer, men bindets artikler kredser alligevel alle på den ene eller den anden måde om temaet *opfattelser af sprog*. Artiklerne er: *Péter Ács, Katalin Fenyvesi* og *Henrik Jørgensen*: Dansk fonologi og morfologi set i lyset af de såkaldte naturlighedsteorier, *Iben Sønderup* og *Anne Marie Pa-*

buus: Formel Sproganalyse med Lexical-Functional Grammar, *Ole Nedergaard Thomsen*: Funktionel Diskurs Grammatik – og Funktionel Pragmatik, *Torben Thrane*: Hvis funktionalisme er svaret – hvad er så spørgsmålet?, og *Bjarke Damm*: Hvad er sprog i virkeligheden? – strukturalisme eller integrationisme?

Nyt fra Sprognævnet 2008 nr. 1–4. 16 s. + 16 s. + 16. s. + 16. s. Dansk Sprognævn.

Hvert nummer indeholder et udvalg af sproglige spørgsmål til Dansk Sprognævn, bogomtaler og artikler om sproglige forhold. Årgangens artikler er: *Sabine Kirchmeier-Andersen*: Dansk og/eller andre sprog – et spørgsmål om lovgivning?, *Ole Ravnholt*: Compliance (nr. 1), *Marie Maegaard*: Nye udtaler i københavnsk?, *Ole Ravnholt*: Domænetab, parallelsproglighed og engelske lån (nr. 2), *Torben Juel Jensen*: Om du i betydningen 'man', *Eva Skafte Jensen*: Formel stil som ideal blandt unge, *Anne Kjærgaard*, *Ida Elisabeth Mørch* og *Jørgen Nørby Jensen*: Sprogproblemernes top-10 (nr. 3), *Marianne Rathje*: Generationsprog – myte eller virkelighed?, *Søren Gosvig Olesen*: *Italesættelse* – Historien om et ord (nr. 4).

Politikens Engelsk-Dansk/Dansk-Engelsk Miniordbog. Redigeret af Niels Eskestad og Karin Jensen. 4. udg. (specialudgave). Politikens Forlag, København 2008. 700 s.

Politikens Første Engelskordbog. Redigeret af Christian Becker-Christensen m.fl. Politikens Forlag, København 2008. 496 s. + cd-rom.

Politikens Italiensk-Dansk/Dansk-Italiensk Miniordbog. Redigeret af Bente Lihn Jensen, Lena Walsh og May Lillelund. 4. udg. (specialudgave). Politikens Forlag, København 2008. 800 s.

Politikens Spansk-Dansk/Dansk-Spansk Miniordbog. Redigeret af Natalia Soto Tejero og Susie Heede-Andersen. 4. udg. (specialudgave). Politikens Forlag, København 2008. 727 s.

Politikens Tysk-Dansk/Dansk-Tysk Miniordbog. Redigeret af Mette Skovgaard Andersen, Søren H. Madsen og Svend Aage Outzen. 4. udg. (specialudgave). Politikens Forlag, København 2008. 805 s.

Psykologisk-pædagogisk Ordbog. Af Mogens Hansen, Poul Thomsen og Ole Varming. 16. udg. Hans Reitzels Forlag, København 2008. 520 s.

Rask. Internationalt tidsskrift for sprog og kommunikation. Vol. 27, april 2008 og vol. 28, oktober 2008. Syddansk Universitets Trykkeri, Odense 2008. 133 s. + 122 s.

Af indholdet i bind 27 kan nævnes: *Susanne Kjørbeck*: Jann Scheuer: Indgange til samtaler. Samtaleanalyse som konversationsanalyse, dialogisme og kritisk diskursanalyse. Og fra bind 28 kan fremhæves: *Hans Frede Nielsen*: Rasmus Kristian Rask (1787–1832) Liv og levned, og *Jacob L. Mey*: Pia Jarvad: Bevingede Ord (omtalt i Sprog i Norden 2007, s. 127).

Skriv godt. Festskrift til Lotte Rienacker i anledningen af hendes 50 års fødselsdag d. 27. maj 2008. Redigeret af Signe Skov og Peter Stray Jørgensen. Forlaget Samfundslitteratur 2008. 156 s.

Skriv godt er et festskrift til Lotte Rienacker, ophavskvinde til og leder af Akademisk Skrivecenter på Københavns Universitet. Det er udsendt i anledning af hendes 50-års fødselsdag. Skriftet indeholder en række artikler med skriveråd fra kolleger, venner, samarbejdspartnere og netværkspersoner fra mange lande. Af artiklerne kan nævnes: *Kjeld Bagger Laursen*: Sæt komma efter hver fjerde ord!, *Henrik Galberg Jacobsen*: Skriv snart igen!, *Jesper Hermann*: Skriv nu først det du har mest lyst til!, *Henrik Jørgensen*: Fodnotens rette røgt og pleje. *Anne Kjærgaard*: Nøje afmålte skridt. *Christian Kock*: Snak, *Hanne Leth Andersen*: Hvilket sprog skal danske studerende skrive opgaver på?, *Signe Skov*: Punktum, punktum, komma, streg - sådan tegnes Lotte ej!, *Peter Stray Jørgensen*: Skriv sammen med nogen!

Skyum-Nielsen, Peder: Godt dansk. Syddansk Universitetsforlag, Odense 2008. 464 s.

Udgangspunktet for *Godt dansk* er at der sjuskes med det danske sprog. Ifølge forfatteren er hovedårsagerne bl.a. mediernes manglende interesse for sproget og Dansk Sprognævns ubeslutsomhed i forhold til stavning og grammatik. *Godt dansk* samler Peder Skyum-Nielsens synspunkter på nutidens og fremtidens danske sprog, og han gør sig til talsmand for at større sprogbevidsthed og større omhu i sprogbrugen er påkrævet.

Skyum-Nielsen, Peder: Sætningen. Syddansk Universitetsforlag, Odense 2008. Udkommet i serien Mediedansk. 89 s.

I dette hæfte præsenteres ifølge forfatteren en helt enkel model til at producere gode sætninger i såvel tale som i skrift.

Spansk-Dansk Ordbog. Af Pia Vater. 5. udg. Gyldendal, København 2008. 855 s.

Sprogforum tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik. Årgang 13, 2007, nr. 41 + Årgang 14, 2008, nr. 42 + nr. 43. Redigeret af Bente Meyer, Lise Jeremiassen, Pia Zinn Ohrt, Karen Risager (nr. 41), Nanna Bjargum, Bergthóra S. Kristjánsdóttir, Karen Lund, Michael Svendsen Pedersen, Peter Villads Vedel (nr. 42), Anne Holmen, Bergthóra S. Kristjánsdóttir, Michael Svendsen Pedersen (nr. 43). 64 s. + 72 s. + 58 s.

Nr. 43 er et temanummer om *førstesproget som ressource* med artikler af bl.a. *Jørgen Christian Wind Nielsen*: Sprogpolitisk klimaks, *Anne Holmen*, *Bergthóra S. Kristjánsdóttir* og *Michael Svendsen Pedersen*: Modersmålet: en ressource for de privilegerede.

Sprogliv – Sprachleben. Festskrift til Karen Sonne Jacobsen. Redigeret af Michael Svendsen Pedersen og Hartmut Haberland. Institut for Kultur og Identitet, Roskilde Universitetscenter 2008. 167 s.

Sprogliv – Sprachleben er et festskrift til Karen Sonne Jacobsen, lektor ved Institut for Kultur og Identitet på Roskilde Universitetscenter. Skriftet er udsendt i anledning af hendes 60-års fødselsdag, og det indeholder i alt 14 artikler om forskellige sproglige emner. Af særlig interesse er i denne sammenhæng *Eva Skafte Jensen*: Grammatiske regler i konflikt.

Sprog og Samfund. Nyt fra Modersmål-Selskabet. 26. årgang, 2008, nr. 1-4. 16 s. + 16 s. + 16 s. + 16 s. Redigeret af Michael Blædel.

Foruden omtaler og anmeldelser af sproglig litteratur indeholder numrene kortere artikler om forskellige sproglige forhold, fx *Claus Tilling*: Skal vi bare falde til p18? – Eller når tale skal give mening som bogstaver (nr. 1), og *Jørgen Chr. Wind Nielsen*: Sprogpolitik (nr. 4).

Sprog til tiden. Rapport fra sprogudvalget. Udgivet af Kulturministeriet (<http://www.kum.dk/sw69649.asp>) 2008. 136 s.

Denne rapport er udarbejdet af et udvalg nedsat af regeringen i forsommeren 2007. Den indeholder en lang række forslag til hvordan det danske sprog kan styrkes i skolen, på ungdomsuddannelserne, på universiteterne, i erhvervslivet, i det offentlige og i EU.

Tyrkisk-Dansk/Dansk-Tyrkisk Ordbog. Af Tom Fagerland. Gyldendal, København 2008. 802 s.

Ømålsordbogen. En sproglig-saglig ordbog over dialekterne på Sjælland, Lolland-Falster, Fyn og omliggende øer. Bind 9 (isrøver-klofuld). Udgivet af Afdeling for Dialektforskning. Nordisk Forskningsinstitut. Københavns Universitet. Universitets-Jubilæets danske Samfunds skrifter nr. 570. Videnskabernes Selskabs Forlag 2008. 472 s.

Finland

Ainiala, Terhi, Saarelma, Minna & Sjöblom, Paula. 2008. Nimistöntutkimuksen perusteet. (Namnforskningens grunder) Tietolipas 221. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

I denna bok redogörs för metoderna inom finsk onomastik och presenteras resultat ur den nutida forskningens synvinkel.

Alanen, Timo. 2008. Lapin kunnan vanha asutusnimistö. (De gamla bebyggelsenamnen i Lappi kommun) Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 153. Lapin kunta: Lapin kotiseutumuseoyhdistys ry.

Alanen diskuterar utgående från äldre belägg bynamnen och hemmansnamnen i kommunen Lappi för att reda ut hur och när byarna och stomhemmanen har fått sina namn. Han konstaterar att alla nutida bynamn varit i bruk i slutet av 1500-talet. Boken är rikt illustrerad med gamla kartor och fotografier.

Alanen, Timo (red.). 2008. Lars Röösin Pien-Savon verollepanomaakirjan tilusselvitykset vuosilta 1643–1646. (MHA C 1). (Lars Röösin ägobeskrivningar i skattdökningsjordeboken för Norra Savolax 1643–1646) Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 150. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken

Alasoini, Seppo: Suukopua: Ikoolihih vilieltyjä murretsanoja. (Dialektala ord från Ikaalis.) Ikaalinen 2008. 114 s.

Anneberg, Martti: Silimäniterhän: Sodankylän murrekirja, perusevää Sodankylän murteen käyttöön ja murre-sanasto. (Om dialekten i Sodankylä.) Sodankylä-seura, 2008. 114 s.

Atk-sanakirja: tietotekniikan monikielinen hakuteos. 1. Termit, määritelmät ja vastineet eri kielillä (datatermer på finska, engelska, franska, svenska, tyska, spanska, estniska, ryska) 14 uppl. Helsinki: Talentum 2008. 416 s. + cd-rom.

Atk-sanakirja: tietotekniikan monikielinen hakuteos. 2. Sanakirjat 7 kielestä suomeen (datatermer på finska, engelska, franska, svenska, tyska, spanska, estniska, ryska) 14 uppl. Helsinki: Talentum 2008. 616 s. + cd-rom.

Collin, Lotta, Saara Haapamäki, Marketta Sundman & Lars Wollin (red.): Under språkets hud. Festskrift till Erik Andersson på 60-årsdagen. Åbo: 2008. 297 s.

I festskriften hyllas Åbo Akademi-professorn Erik Andersson av kolleger och vänner i Finland och Sverige. Andersson är grammatiker och troligen mest känd som en av de tre författarna till Svenska Akademiens grammatik, men han är också poet. Boken innehåller 31 bidrag som behandlar svenska språket i vid mening.

El Hilali, Maria: Arabia-suomi-sanakirja. (finsk-arabisk-finsk ordbok) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2008. Porvoo. XVIII, 952, [2] s.

Farbregd, Turid, Aili Kämäräinen: Suomi-norja-suomi taskusanakirja (finsk-norsk-finsk fickordbok) 7 uppl. Helsinki: WSOY, 2008. 1002 s.

Feldman, Thea, Alan Benjamin: Englanti-suomi-kuvasanakirja (engelsk-finsk bildordbok) Sanoma Magazines Finland, 2008. 141 s.

Fishman, Joshua A., Nancy C. Dorian, Karmela Liebkind, Tom Moring och Marika Tandefelt (red.): International Journal of the Sociology of Language 187/188. Specialtema: "The Swedish-Speaking Finns". Berlin, New York: 2007.

Den respekterade språksociologiska tidskriften *International Journal of the Sociology of Language* har ägnat ett specialnummer åt finlandssvenskarna och det svenska i Finland. Numret består av åtta specialstudier i centrala finlandssvenska frågor skrivna av språk- och samhällsvetare. Artiklarna är följande: Kenneth D. McRae: *Toward language equality: four democracies compared*, Marika Tandefelt & Fjalar Finnäs: *Language and demography: historical development*, Maria Kreander & Jan Sundberg: *Cultural autonomy in politics and in Swedish voluntary organizations*, Tom Moring & Charles Husband: *The contribution of Swedish-language media in Finland to linguistic vitality*, Anna Slotte-Lüttge: *Making use of bilingualism – construction of a monolingual classroom, and its consequences*, Marianne Broerman: *Language attitudes among minority youth in Finland and Germany*, Anna Henning-Lindblom and Karmela Liebkind: *Objective ethnolinguistic vitality and identity among Swedish-speaking youth*, Therese Leinonen and

Marika Tandefelt: *Evidence of language loss in progress? Mother-tongue proficiency among students in Finland and Sweden.*

Forsskåhl, Mona: Konstruktioner i interaktion. de e som resurs i samtal. Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet, 2008

Avhandlingen handlar om den vanligaste tvåordskombinationen i talad svenska, nämligen ”de e”. Syftet med studien är att analysera om och hur ”de e” används som resurs i samtal på svenska samt att testa och diskutera hur två olika teoretiska modeller kan kombineras och användas för att beskriva mönster i samtal och språkande vilka traditionell grammatik inte fångar in. De teoretiska modellerna är den interaktionella lingvistik och konstruktionsgrammatiken.

Harb, Elias: Suomi-arabia-suomi-sanakirja. (finsk-arabisk-finsk ordbok) Helsinki: Art House, 2008. 234, 163 s.

Huhtala, Anne: Det pedagogiska självet: en narrativ studie av direktvalda svensklärarstudenters berättelser. Nordica Helsingiensia 2008.

Avhandlingen undersöker hur första årets svensklärarstudenter vid Helsingfors universitet upplever sig själva, sitt liv och sina studier i universitetskontexten. Fokus ligger på läraridentiteten och hur den kan anses bli synlig i och genom studenters egna berättelser. Studenternas bild av lärarens roll är relativt traditionell. Läraren ses som en självklar auktoritet, men samtidigt som en social och ansvarsfull uppfostrare.

Hyttinen, Riitta et al.: Kuinka voitte?: suomi-venäjä-suomi-sanasto terveystalalle = Kak vase zdorov'e?: finsko-russko-finskij slovar' po zdravoohraneniû (finsk-rysk hälsovårdsordlista) 3 reviderade uppl. Joensuu: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, 2008. 207 s.

Järvelä, Tuomas: Suomi-islanti-suomi-sanakirja. Finnsk-íslensk-finnsk orðabók. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press, 2008. 807 s.

Kelhä, Kyösti, Maija-Liisa Pesu, Raimo Ritola; Kustaa Lipponen, Heikki Lipponen, Eino Lipponen: Ooppa ölövinä: Oulun murre- ja muita sanoja. (dialektord från Uleåborg) 2 uppl. Oulu, 2008. 117 s.

Kielikello. Kielenhuollon tiedotuslehti. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Helsinki.

Kielikello fyllde 40 år 2008. Här följer ett axplock ur innehållet. I det första numret är ett av temana irriterande språk. Då skriver bland annat Piia Joronen om vad som irriterar folk i fråga om språk, vad nätdiskussioner om språk handlar om. Exempelvis ungdomsspråk verkar irritera många. Även Sari Maamies (*Mikä on aggressiivi?*), Raija Moilanen (*”Sielu särkyy, kun tuon sanan kuulee”*) och Sami Suviranta (*”En minä Hiirulassa asu! – ärsyttävää nimistöä”*) skriver om språk som irriterar. Även en artikel om kvenska ingår.

Nr 2/08 handlar i hög grad om finska som andraspråk, invandrarfinska. Maisa Martin (*Pubu suomea! Oppijan kielestä ja kielipolitiikasta*) skriver bland annat att *sujuva suomi* 'flytande finska' är ett vagt begrepp. Mia Halonen skriver om kunskaperna i finska hos invandrarbarn. Pirjo Mikkonen behandlar namnen under fruntimmersveckan.

I nr 3/08 skriver Kalevi Koukkunen i sin artikel *Missä on keskipieli. Ainakin sanastossa!* om specialordlistor från 1800-talet till idag. Riina Klemettinen skriver i sin artikel, *Kipu polttaa, tuboaa ja opettaa – metafora ja kivun kielentäminen*, om hur man beskriver smärta.

Det fjärde och sista numret för 2008 inleds med chefredaktören Sari Maamies betraktelse över Kielikellos 40-åriga historia; första numret utkom i november 1968. Kielikello publicerar också Finska språknämndens ställningstagande till de nya däggdjursnamn som rekommenderats av en kommitté för däggdjursnamn. Språknämnden rekommenderar att namnen granskas på nytt, i samarbete med språk- och namnvårdare från Forskningscentralen för de inhemska språken. Däggdjursnamnskommitténs svar publiceras också i Kielikello.

I varje nummer av Kielikello skriver Taru Kolehmainen en historiskt vinklad artikel om något specifikt språkvårdsfenomen (heter det *kehottaa* eller *kehoittaa?*; benämningar på bokstäver; vad finska språkbyrån fick för frågor för 60 år sedan; de första åren i tidskriften Kielikellos historia). Dessutom får man i varje nummer läsa om anglicismer och nyord. I artikelserien *Kieli työssä* intervjuas en person som jobbar med språket. Recensioner, språkfrågor och debattartiklar ingår också i alla nummer.

Kielitoimiston sanakirja 2008. CD-ROM-versio 2.0. (Finska språkbyråns ordbok på cd-rom version 2.0.) Eija-Riitta Grönros et al. (red.) Kotimaisten kielten tutkimuskeskus ja Kielikone Oy. Helsinki 2008.

Kielitoimiston sanakirja 2008. Internet-versio MOT Kielitoimiston sanakirja 2.0. (Finska språkbyråns ordbok på Internet, version 2.0.) Eija-Riitta Grönros et al. (red.) Kotimaisten kielten tutkimuskeskus ja Kielikone Oy. Helsinki 2008.

Kielitoimiston sanakirja utkom 2008 i redigerad elektronisk version för både cd-rom och Internet. Ordboken ger information om ords betydelser, stilnivå, användning och rättskrivning samt ger aktuell information om språkvårdens rekommendationer. Ordboken omfattar ca 100 000 uppslagsord. I den elektroniska versionen ingår en förteckning över bebyggelsenamn med ca 21 000 finländska ortnamn och böjningen av dem. I version 2.0 finns ca 1 000 nya ordartiklar och ca 4 000 artiklar har redigerats på nytt. I förteckningen över bebyggelsenamn har man beaktat kommunsammanslagningar under åren 2005–2007.

Kokkinen, Annemari & Leena Maltari-Ventilä: Hoito- ja huolenpitotyön sanasto (termer inom vård och omsorg). Helsinki: Kirjapaja, 2008. 272 s.

Kotilainen, Sofia. 2008. Suvun nimissä. Nimenannon käytännöt Sisä-Suomessa 1700-luvun alusta 1950-luvulle. (Namngivningsprinciper i de inre delarna av Finland från början av 1700-talet till 1950-talet.) Bibliotheca Historica 120. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Kotilainen granskar i denna doktorsavhandling namngivningen i två rurala släkter i kommunen Kivijärvi i Mellersta Finland under 250 år. Studien är gjord inom historieforskningen, men med en tvärvetenskaplig synvinkel; metodologiskt använder sig Kotilainen av släktforskning, kombinerad med historiska, etnologiska, sociologiska och lingvistiska infallsvinklar. Materialet består av namn på 9 000 personer, 4 500 av dessa utgör namn på barn, och det är dessa som står i fokus för studien. Kotilainen konstaterar att personnamnen är kulturella symboler som är djupt rotade i de samhälleliga strukturerna, och att namnen bl.a. avspeglar samhälleliga normer, attityder, värderingar och känslor inom familjerna. Namnets funktion verkar i många fall primärt ha varit att knyta barnet till familjen och släkten, medan den individualiserande funktionen har varit sekundär. Att ge barnet namn efter mor- eller farföräldrar, föräldrarnas syskon eller andra släktingar har varit vanligt under hela undersökningsperioden; fram till 1820-talet uppkallades 70 % av barnen i bägge de studerade släkterna efter en äldre släkting. Det är först in på 1800-talet som man kan se tecken på att man i namngivningen i viss mån överger de ärvda namnen för att följa rådande namnmode i samhället. Boken är försedd med en relativt omfattande engelsk sammanfattning.

Kudasheva, Irina & Igor Kudashev: EU-Russia project co-operation glossary. English-Finnish-Russian: about 1300 terms. Kouvola: University of Helsinki, Palmenia Centre for Continuing Education, 2008. 309 s.

Kudasheva, Irina et al.: Suomalais-venäläinen metsäsanakirja: noin 5000 termiä. Finsko-russkij lesnoj slovar': okolo 5000 terminov. (finsk-rysk skogsordbok) Helsinki: Metsäkustannus, 2008. 895 s.

Laurén, Christer, 2008: Varhain monikieliseksi. Kielenoppimisen teoriaa ja käytäntöä. Finn Lectura. Helsinki. 163 s.

I denna bok utgår författaren från att vem som helst som ges en chans kan lära sig främmande språk. Det gäller också till exempel barn med Downs syndrom. Författaren är bland annat känd som den som införde språkbud i Finland. Boken har 2006 utkommit på svenska med titeln *Tidig inlärning av flera språk. Teori och praktik*.

Leino, Ulla: Pootoora sanakirja: tuttu porilaist (ordbok över Björneborgsdialekten) Porin murteen piiri, 2008. 210 s.

Leppänen, Sirpa, Tarja Nikula & Leila Kääntä (red.). Kolmas kotimainen. Lähikuvia englannin käytöstä Suomessa. ("Det tredje inhemska språket", en närbild av användningen av engelska i Finland.) Tietolipas 224. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki 2008. 445 s.

I artiklarna i boken beskrivs hur engelskan används i Finland vid sidan av finskan i olika situationer. Engelskan är inte längre bara ett utländskt språk som används med utlänningar, utan för många är engelska ord och uttryck en tilläggsresurs i ett i övrigt finskspråkigt sammanhang. Speciellt för unga är användningen av engelska ett sätt att uttrycka sin identitet och i vissa fall framstå som expert på något särskilt område. Artiklarna baserar sig på ett forskningsprojekt inom Helsingfors universitet och universitetet i Jyväskylä.

Lilius, Pirkko: The History of Scandinavian Language Studies in Finland 1828-1918. The History of Learning and Science in Finland 1828-1917, 13 A. Societas Scientiarum Fennica, 2008. 144 s.

I Finska vetenskaps societetens serie *The History of Learning and Science in Finland 1828-1918* har nu den del som handlar om nordistikens historia utkommit. I boken får man en överblick över den finländska forskningen i svenska och nordiska språk/nordisk filologi under perioden 1828-1918.

Lindström, Jan, Pirjo Kukkonen, Camilla Lindholm och Åsa Mickwitz (red.): Svenskan i Finland 10. Nordica Helsingensia 11. 2008. 366 s.

I denna konferensrapport publiceras i bearbetad form de föredrag som hölls på konferensen Svenskan i Finland 2006. Temat för konferensen var Språk i kontakt. Bland föredragen kan speciellt plenarföredragen nämnas: Catharina Nyström Höög: *Sila mygg och svälja kameler? Om svenska attityder till hot mot svenskan* samt Jan-Ola Östman: *Det globala i det lokala: Regionalisering är inte utjämning*. Boken omfattar också artiklar av 28 sektionsföredragshållare.

Lindström, Jan (red.): Språk och interaktion 1. Nordica Helsingiensia 10. 2008. 187 s.

Denna nya skriftserie har som syfte att skapa en publikationskanal för pågående forskning som rör sig i gränssnittet mellan nordisk språkvetenskap och interaktionsstudier, i synnerhet samtalsforskning och interaktionell lingvistik. I den första boken i serien ingår följande artiklar: Jan Lindström: *Språk och interaktion: en orientering*, Pekka Saaristo: *Regional variation och interaktion: om en responsiv konstruktion i Helsingforssvenska*, Sofie Henricson: *Om reparationer i ett gruppsamtal i Kotka*, Camilla Wide: *Bruket av demonstrativa pronomen och bestämd form i östnyländska samtal och intervjuer*, Þórunn Blöndal: *Turn-final eða ('or') in spoken Icelandic* och Camilla Lindholm: *Samtal och demenssjukdom: hur identifiera det "avvikande"?*

Luukka, Minna-Riitta, Sari Pöyhönen, Ari Huhta, Peppi Taalas, Mirja Tarnanen ja Anna Keränen (red.): Maaailma muuttuu – mitä tekee koulu? Äidinkielen ja vieraiden kielten käytänteet koulussa ja vapaa-ajalla. (Världen förändras, vad gör skolan? Om modersmålet och de främmande språken i skolan och på fritiden). Jyväskylän yliopistopaino. Jyväskylä 2008. 271 s.

Boken presenterar resultaten från ett forskningsprojekt på universitetet i Jyväskylä där man utredde vilka texter och medier som påverkar niondeklassare och deras språklärare (både modersmål och främmande språk). För detta ändamål gjorde man en omfattande enkät som visade på skillnader mellan lärare och elever, samt skola och fritid. Utgående från dessa resultat diskuteras i boken hur undervisningen och metoderna borde utvecklas.

Lwin, Zaw: Burmese-Finnish dictionary. (burmesisk-finsk ordbok) Kuopio 2008. 597 s.

Maksimov, Sergej et al.: Udmurtilais-suomalainen sanakirja: yli 22 000 sanaa = Udmurt-finn kylsuz'et : 22 000-lès' âtyr jyr'âs' kyl (udmurtisk-finsk ordbok) Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja 79, Turku 2008. XXIV, 664 s.

Mallat, Kaija, Suviranta, Sami & Luoto, Reima T. A. (red.). 2008. Kylä-Espoo. Espoon vanha asutusnimistö ja kylämaisema. (bebyggelsenamn i Esbo) Jyväskylä.

Huvudparten av boken består av en artikel av Saulo Kepsu. I den redogör han utifrån gamla by- och hemmansnamn i Esbo för Esbos bebyggelsehistoria. Han visar bl.a. att det funnits finskspråkig bosättning på området kring år 1200, medan de första svenskspråkiga flyttat in till området under 1200- och 1300-talet. Boken är rikt illustrerad med fotografier och gamla kartor.

Markianova, Ljudmila & Raija Pyöli: Sanakirja suomi-karjala (finsk-karelsk ordbok) Kuopio: Salmi-säätiö, 2008. 522 s.

Mauno, Esko: Autotekniikan sanasto: englanti-suomi-englanti. (fordonsteknik, engelsk-finsk-engelsk ordlista) 4 uppl. Helsinki: Alfamer, 2008. 280 s.

Mikkonen, Pirjo, Salonen, Minna & Manni-Lindqvist, Tiina (red.). 2008. Kielitoimiston nimiopas. (Finska språkbyråns namnhandbok) Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 148. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Forskningscentralen för de inhemska språken.

Handboken ger råd och rekommendationer kring bruket av egennamn i finskan. Den innehåller anvisningar om användning och stavning av finländska och utländska ort- och personnamn, samt företagsnamn som förekommer i Finland. De 160 artiklarna i handboken har alfabetiserats enligt sökord, och bland dem hittar man exempelvis artiklar om namnplanering på tvåspråkiga områden, Sveriges län och landskap och finländska ortnamn i texter på andra språk. Ett ord- och namnregister förenklar användningen av boken. I artiklarna finns många exempel och förteckningar, t.ex. över statsnamn samt hur förnamn och efternamn böjs i finskan. Handboken redogör också för namnlagen, ger rekommendationer för hur man skapar nya namn. Dessutom diskuteras skillnaden mellan egennamn och artnamn.

Muikku-Werner, Pirkko, Jarmo Harri Jantunen, Ossi Kokko: Suurella sydämellä ihan sikana : suomen kielen kuvaileva fraasisanakirja (finsk frasordbok). [Helsinki]: Gummerus, 2008. 467 s.

Myking, Johan, 2008: Motivasjon som termdanningsprinsipp. Ein teoretisk diskusjon på grunnlag av norsk oljeterminologi. Acta Wasaensia No 191, 424 sidor.

Tekniske og vitenskapelige termer lånes oftest fra engelsk, og man må der ta stilling til hvilke termdanningsprinsipper som bør følges. Mykings doktoravhand-

ling behandlar "motivasjon" som prinsipp for termdanning og begrepet "motive-rende termer". I avhandlingen diskuteres dette ut fra en teoretisk synsvinkel, og det foretas en grundig teoretisk gjennomgang av terminologiske prinsipper. I denne avhandlingen tar Myking utgangspunkt i norsk oljeterminologi. Videre diskuteres den prioriterte morfologiske motivasjon har fått i forskningen, og den normaliseringen av fagspråket som er en følge av språkplanlegging for norsk oljeterminologi.

Heikki Nevanlinna (red.). Ilmakehä-ABC: selittävä asiasanasto (atmosfäriska termer) / Helsinki: Ilmatieteen laitos, 2008. 104 s.

Niemensivu, Helena, Ekaterina Nikkilä: Suomi-venäjä-sanakirja. Finnsko-russkij slovar' (finsk-rysk ordbok) 2 uppl. Helsinki: WSOY, 2008. 631, [1] s.

Niemivuo, Matti: Lain kirjain. Lakitekniikka ja lakikieli (lagteknik och lagspråk). Edita, Helsinki 2008. 296 s.

Matti Niemivuo, professor i offentlig rätt vid Lapplands universitet diskuterar i sin bok vad som kännetecknar en bra författning. I boken ges råd för god lagstiftningsteknik, terminologi, en systematisering av författningar samt hur författningar och bestämmelser är uppbyggda. I boken finns också ett kapitel som behandlar lagspråk, där författaren jämför lagspråk och allmänspråk bl.a. genom att jämföra lagar med poesi. Kapitlet ger en bra bild av hur gott lagspråk ser ut, bl.a. med exempel på lyckade författningar. I boken finns också en lista på 104 ord eller uttryck som det lönar sig att undvika i lagtext.

Ojansuu, Heikki, Marko Vesterbacka: Tyrvään murteen sanakirja. Ensimmäinen, Aakkoset-närpee (ordbok över dialekten i Tyrvis) Tyrvää: Warelia, 2008 [1895]. 651, [3] s.

Palmén, Helena, Caroline Sandström & Jan-Ola Östman (red.): Dialekt i östra Nyland. Fältarbete i Liljendal med omnejd. Nordica Helsingensia; 14. Dialektforskning; 1. Helsingfors: Nordica, Helsingfors universitet, 2008. 211 s.

Detta är en samlingsvolym som huvudsakligen bygger på material en grupp forskare, studenter och universitetslärare vid institutionen Nordica vid Helsingfors universitet samlade in under ett fältarbete i Liljendal och Pernå i östra Nyland i februari 2003.

Volymen behandlar på ett mångsidigt sätt det språk som i dag talas i östra Nyland. Inledningsvis diskuterar Jan-Ola Östman, som ledde fältarbetet, bakgrund

och metoder. Han definierar den syn på dialekt och språk som projektet omfattar och belyser hur man som forskare på olika sätt kan närma sig dialekten på en ort.

Bidragen belyser språket i Liljendal ur olika perspektiv. Eija Aho behandlar prosodin i Liljendaldialekten och Yuni Kim ger en översikt över Liljendaldialektens fonologi i språkhistorisk belysning. Med utgångspunkt i språkbruket i Liljendal har Helena Palmén skrivit om lyssnarsignaler, Åsa Mickwitz om skillnader mellan kvinnligt och manligt språk och Saija Tamminen-Parre om finska lå nord. Camilla Wides analyserar diskursfokusstrukturen *te/de (te biiln)* och Caroline Sandström skriver om hur pronomen för djur används i Liljendaldialekten. Leila Mattfolk fokuserar på frågan om en östnyländsk regionalstandard finns och hur de olika varieteter som förekommer i dagens östra Nyland kan uppfattas på en skala från traditionell dialekt till neutralt standardspråk. Hon utgår från en jämförelse med den samtida nordiska diskussionen om uppkomsten av regionala standardspråk. Gunilla Harling-Kranck presenterar slutligen ortnamnsförrådet och ortnamnsskicket i Liljendal.

Pitkänen, Ritva Liisa & Janne Saarikivi (red.): Borrowing of place names in the Uralian languages. *Onomastica Uralica* 4. Debrecen – Helsinki.

Den fjärde volymen i serien *Onomastica Uralica* är i sin helhet ägnad åt ortnamnslån i de uraliska språken. Artiklarna behandlar främst samiska och finska lån på områden som idag hör till Finland, Ryssland och Lettland. Ritva-Liisa Pitkänen visar i sin artikel *Finnish-Swedish contacts in Finnish nomenclature* hur det finska och det svenska namnförrådet har påverkat varandra i Finland och hur man i bägge namnförråden kan se mer och mindre genomskinliga namnlån från det andra språket. I artikeln *The study of Saami substrate toponyms in Finland* diskuterar Ante Aikio metodologiska frågor i studiet av samiska ortnamnsstrukturer i Finland.

Saksa-suomi suursanakirja. Großwörterbuch Deutsch-Finnisch. Jarmo Korhonen. Helsinki: WSOY, 2008. 1833 s.

Salonen, Erkki: Arabia-suomi-suursanakirja. (arabisk-finsk storordbok) Helsinki: Finn Lectura, 2008. 537 s.

Språkbruk, tidskrift utgiven av Svenska språkbyrån vid Forskningscentralen för de inhemska språken. 4 nummer under 2008.

I nummer 1 kan nämnas en artikel där Sandra Petas och Sofia Stolt presenterar projektet Språklig mångfald. Projektets syfte är att skapa en bild av vad som avses med gymnasisters färdigheter i modersmålet och på vilka sätt de kan utvecklas och utvärderas i framtiden. Tarja-Liisa Heikkilä redogör för en undersökning av engelskans inflytande på finska kadetterns inläraarsvenska. Artikeln är rubricerad *Helfrasinläring och engelskans inflytande – två motsatta krafter i kadetternas inläraarsvenska*. I samma nummer kan även nämnas en debatt mellan Paula Wilson och Johan Schalin angående Paula Wilsons omtvistade bok "Röster från forntiden. Gamla ortnamn berättar" (recenserad i Språkbruk 4/2007 samt omnämnd på s. 274 i Språk i Norden 2008).

I nummer 2/2008 skriver Åsa Mickwitz att lexikalt inflytande från engelskan och domänförlust är fenomen som hör ihop och påverkas av varandra. Mats-Peter Sundström skriver om orden *medborgare*, *samfund* och *gemenskap* och hur de används i finlandssvenskan respektive sverigesvenskan.

I årets tredje nummer skriver Ann-Marie Mattson om översättningsarbetet vid riksdagens svenska byrå. Hedda Söderlundh skriver om hur svenska används under universitetskurser som har engelska som undervisningsspråk. Helena Englund skriver om hur man skriver bra manualer.

Ur det fjärde numret kan Anna-Lena Buchers artikel om den svenska Rikstermbanken lyftas fram. Einar Korpus skriver om svenskt reklamspråk från 1800-talet till idag. Marianne Blomqvist skriver om nya namn i 2010 års finländska almanacka.

Förutom detta innehåller årgång 2008 ledare, recensioner, kortare litteraturanmälningar, svar på språkfrågor, notiser och annat redaktionellt material.

Suomen murteiden sanakirja. 8. osa: konkeri–kurvottaa (finska dialektordboken, del 8) red.: Matti Vilppula, Ulla Takala et al. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura; Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2008. XV, 954 s.

Suomi-englanti-suomi (Matkalle mukaan -sanakirja) (finsk-engelsk-finsk reseordbok) red. Kirsti Tirkkonen, Marsa Luukkonen et al. 2 uppl. [Helsinki]: Gummerus, 2008. 255 s.

Suomi-espanja-suomi (Matkalle mukaan -sanakirja) (finsk-spansk-finsk reseordbok) red. Hannele Coker, Marsa Luukkonen et al. 2 uppl. [Helsinki]: Gummerus, 2008. 216 s.

Suomi-italia-suomi (Matkalle mukaan -sanakirja) (finsk-italiensk-finsk reseordbok) red. Marsa Luukkonen et al. 2 uppl. [Helsinki]: Gummerus, 2008. 213 s.

Suomi-kiina-suomi (finsk-kinesisk-finsk ordbok) red. Hai Guo, Mikko Virtanen et al. [Helsinki]: Gummerus, 2008. 251 s.

Suomi-portugali-suomi (Matkalle mukaan –sanakirja) (finsk-portugisisk-finsk reseordbok) red. Joaquim Barros, Marsa Luukkonen et al. 2 uppl. [Helsinki]: Gummerus, 2008. 219 s.

Suomi-ranska-suomi (Matkalle mukaan -sanakirja) (finsk-fransk-finsk reseordbok) red. Marsa Luukkonen, Kari Viljanen et al. 2 uppl. [Helsinki]: Gummerus, 2008. 260 s.

Suomi-ruotsi-suomi (Matkalle mukaan -sanakirja) (finsk-svensk-finsk reseordbok) red. Marianne Saari, Birgitta Viljanen, Marsa Luukkonen et al. 2 uppl. [Helsinki]: Gummerus, 2008. 247 s.

Suomi-saksa-suomi (Matkalle mukaan -sanakirja) (finsk-tysk-finsk reseordbok) red. Lea Köykkä, Marsa Luukkonen et al. 2 uppl. [Helsinki]: Gummerus, 2008. 246 s.

Suomi-turkki-suomi (Matkalle mukaan -sanakirja) (finsk-turkisk-finsk reseordbok) red. Heinrich Bremer, Marsa Luukkonen et al. 2 uppl. [Helsinki]: Gummerus, 2008. 261 s.

Suomi-venäjä-suomi (Matkalle mukaan -sanakirja) (finsk-rysk-finsk reseordbok) red. Kirsti Tirkkonen, Marsa Luukkonen et al. 2 uppl. [Helsinki]: Gummerus, 2008. 274 s.

Suomi-viro-suomi (Matkalle mukaan -sanakirja) (finsk-estnisk-finsk reseordbok) red. Tago Holsting, Marsa Luukkonen et al. 2 uppl. [Helsinki]: Gummerus, 2008. 221 s.

Suomi–viro-suursanakirja. CD-ROM-versio (finsk-estnisk storordbok på cd-rom) Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 143. Kielikone, 2008.

Sundelin, Seppo, Jean-Michel Kalmbach: Ranska-suomi-suursanakirja. Grand dictionnaire français-finnois. Helsinki: WSOY, 1632 s.

Svenblad, Ralf: Åländska ord till vardags och till finbärs. PQR-kultur. 2008. 288 sidor.

Ralf Svenblad har under en lång tid samlat in och beskrivit särdrag i den åländska svenskan. I denna bok beskriver han olika godbitar i ordförrådet. Materialet är sorterat i avsnitt enligt ämnesområde, t.ex. *Folkligt, I naturen, Väder och vind, Vått, snöigt och sörjigt, Från huvve till fötten, Snett och vint och på fall, Byramsor och Förstärkningsord*. Sammanlagt innehåller boken ett par hundra korta artiklar, där ca 750 alandismer tas upp och kommenteras. Dessutom behandlas några typiska drag i den åländska form- och ljudläran. Svenblad belyser de åländska ordens användning och betydelse med autentiska citat ur källor av många olika slag, som redovisas i slutet av varje artikel. Apropå bokens titel: finbärs (uttalas med långt i och ä) är ett åländskt uttryck som i första hand används om kläder som man bär när man skall vara fin.

Svenskans beskrivning 29. Förhandlingar vid tjugonionde sammankomsten för svenskans beskrivning. Vasa den 14–15 maj 2007. Svenskans beskrivning 2008. Svensk-Österbottniska samfundet. 344 s.

Temat för konferensen var Språken i språket. Bland artiklarna kan nämnas: *Åsa Burmark: "Eller hur?" – från påhäng till retur. En diskurspartikel på glid i svenskt ungdomsspråk? Maria Koponen: Från svartvitt till kulörer – färgorden i varuhuset Stockmanns annonser under 1900-talet. Roger Källström: Varför är det så gott om neutrer?*

Tandefelt, Marika: Reklamsvenska i Finland speglad genom varuhuset Stockmanns tidningsannonser under det 20e seklet – Swedish advertising language in Finland mirrored by the newspaper advertisements of the Stockmanns department store during the 20th century. <http://hdl.handle.net/10227/268> Meddelanden från svenskan handelshögskolan 535. Helsingfors, 2008.

Syftet med det reklamspråksprojekt som presenteras i rapporten är att analysera hur och när förändringar i svenskan som uppträder i Sverige dyker upp i annonser som skrivs på svenska i Finland. Projektets material är tidningsannonser från 1900-talet för Stockmanns varuhus i Helsingfors, och som jämförelsematerial används tidningsannonser för varuhuset Nordiska Kompaniet (NK) i Stockholm under motsvarande tid. I denna rapport presenteras projektets syfte, de uppställda forskningsfrågorna, och resonemanget illustreras med exempel ur projektmaterial.

let. Rapporten innehåller också en beskrivning av projektets reklamdatabas och basfakta om material och metoder.

TEA taskusõnastik: soome-estni, eesti-soome = Taskusanakirja: suomi-viro, viro-suomi (finsk-estnisk, estnisk-finsk fickordbok) red. Külli Marga et al. Tallinn: TEA Kirjastus, 2008. 607 s.

Torre Moral, Santiago de la, Arja Hammela: Espanja-suomi-idiomisanakirja (spansk-finsk idiomordbok) (Gummeruksen sanakirjat) [Helsinki]: Gummerus. 425 s.

Tran-Nguyen, Laurent: Suomi-vietnam-sanakirja (finsk-vietnamesisk ordbok) 2 uppl. [Helsinki]: Palmenia, Helsinki University Press, 2008. 807, [1] s.

Tscheremissisches Wörterbuch, Arto Moisio und Sirkka Saarinen; aufgezeichnet von Volmari Porkka, Arvid Genetz, Yrjö Wichmann, Martti Räsänen, T. E. Uotila und Erkki Itkonen. Helsinki: Suomalais-ugrilainen seura: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2008. xix, 924 s. (Lexica Societatis Fenno-Ugricae 32, Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 151)

Valtionhallinnon tietoturvasanasto. (datasäkerhetsterminologi för statsförvaltningen på finska och engelska) [Helsinki]: Valtiovarainministeriö, 2008. 184 s. Valtionhallinnon tietoturvallisuuden johtoryhmä, 8/2008) Finns även tillgänglig på http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/05_valtionhallinnon_tietoturvallisuus/20081211Valtio/Vahti_8_NETTI%2b_KANNET.pdf

Viljanen, Birgitta, Kari Viljanen: Ruotsi-suomi-idiomisanakirja, Gummeruksen sanakirjat (finsk-svensk idiomordbok) [Helsinki]: Gummerus, 2008. 210 s.

Wirén, Ulvi: Huvittavat raamatut ja lähes 2000 muuta viron ja suomen riskisanaa. (falska vänner i estniskan och finskan) [Helsinki]: Gummerus, 2008. 174 s.

Ye Min Aung: Suomi-karen (sgaw) sanakirja. (finsk-karensk ordbok, sgaw) Kemi, 2008. 196 s.

Pitkänen, Ritva Liisa: Satakunnan rannikon ruotsalais-suomalainen paikannimistö. The Finland Swedish toponymasticon on the Satakunta coast line. Sata sanan juurta: Satakunnan vanhaa paikannimistöä. The roots of one-hundred words: The old

toponymasticon of Satakunta. Turku: Satakunnan historiallinen seura. 2007. S. 42–65.

Virkkula, Johanna. 2008. *Obrazovanje i uzrast - kako roditelji biraju ime djetetu? Primjeri iz Zagreba i Sofije. Education and age - how do parents choose names for their children? Examples from Zagreb and Sofia.* Studia Slavica Finlandensia XXV, 2008. s.199–210.

Island

Hrafnáping. Nr. 5. [Tidsskrift om islandsk litteratur, lingvistikk og islandskundervisning, utgitt av pedagogisk fakultet ved Islands universitet] 2008. ISBN 1670-5319-85.

Íslensk orðsifjabók [Islandsk etymologisk ordbok]. 2008. Red. Ásgeir Blöndal Magnússon. 3. trykk. xli + 1231 s. ISBN 978-9979-654-01-8. Orðabók Háskólans / Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum, Reykjavík.

Íslenska til alls [Islandsk for alt]. 2008. Islandsk språkráds forslag til en islandsk språkpolitikk. 93 s. ISBN 978-9979-777-66-3. Skrift nr. 38. Menntamálaráðuneytið [Undervisnings-, forsknings- og kulturdepartementet], Reykjavík.

Ifølge en lovendring i 2006, fikk Islandsk språkråd bl.a. i oppgave å lage et dokument med forslag til en islandsk språkpolitikk og å presentere dette for undervisnings-, forsknings- og kulturministeren. Dette første forslagsdokumentet etter den nye ordingen ble publisert på det islandske språkets dag, 16 november 2008, under rubriken *Íslenska til alls* ("Islandsk for alt"). Her legger man vekt på at islandsk blir brukt innenfor alle domener i islandsk samfunn.

Íslenskt mál og almenn málfræði. Nr. 29. ["Islandsk språk og generell lingvistikk", tidsskrift utgitt av den islandske lingvistikkforeningen] 2007 (utg. 2008).

Lögfræðiorðabók með skýringum [Juridisk ordbok med forklaringer]. 2008. Red. Páll Sigurðsson. Ass. red. Barbara Björnsdóttir og Hulda Guðný Kjartansdóttir. xliii + 523 s. ISBN 978-9979-825-47-0. Bókaútgáfan Codex – Lagastofnun Háskóla Íslands, Reykjavík.

Det juridiske fakultetet og juridisk institutt ved Islands Universitet, etter initiativ av jurist og grosserer Jóhann J. Ólafsson, tok beslutning om utgaven av denne islandske juridiske terminologien i anledning av 100 års jubileum av undervisning

i jus på Island, 1. oktober 2008. Redaktøren Páll Sigurðsson er professor i jus ved Islands Universitet. Boken inneholder kring 13.000 lemnaer med forklaringer av ord og begrep innenfor islandsk juridisk språk, både i gjeldende lov og det gamle rettspråket.

Orð og tunga. Nr. 10. [Tidsskrift utgitt av Árni Magnússon-instituttet for islandske studier] 2008. Red. Guðrún Kvaran. 126 s. ISSN 1022-4610. Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum, Reykjavík.

Fire artikler i dette heftet, av Gauti Kristmannsson, Gottskálf Jensson, Jón Hilmar Jónsson og Laufey Leifsdóttir, handler om temaet "ordbøker og tidens tann". Dessuten finnes det en artikkel av Baldur Jónsson om det islandske ordet *klömbur* (fem. sing.), og en omtale av Þóra Björk Hjartardóttir om *Íslensk-færeyisk orðabók* [Islandsk-færøysk ordbok] som ble publisert i 2005.

Skíma. Mál gagn móðurmálskenndara. [Morsmålslærernes tidsskrift] Skíma kom i to numre i 2008.

Stafsetningarorðabókin [Rettskrivningsordboka] 2008. Paperback-utgave. ISBN 978-9979-656-89-0. Red. Dóra Hafsteinsdóttir (1. utg. 2006). JPV útgáfa, Reykjavík.

Þýsk-íslensk orðabók = Wörterbuch Deutsch-Isländisch. 2008. 966 s. ISBN 978-9935-100-11-5. Red. Heimir Steinarsson. Opna, Reykjavík.

Denne tysk-islandske ordboken bygger på PONS Kompaktwörterbuch Deutsch - Englisch. Den inneholder kring 65.000 lemnaer og ordforbindelser. Det finnes også bl.a. en oversikt om tysk grammatikk (s. 899–922) og tilsvarende om islandsk grammatikk (s. 935–953).

Norge

Akselberg, Gunnstein: Ord i Hordaland. Det Norske Samlaget 2008. 256 s.

I denne boka ord finn du ord og uttrykk frå Hordaland – ord som pylsa og kúrv, kvitle, sjodna, fasidl og tyl. Du får servert både etymologien til orda, historikken, utbreiinga og variantar av uttale. Orda er blant anna henta frå område som mat, reiskap og banning, og forfattaren avslører at ord ikkje er så lokale som vi ofte trur.

Askeland, Norunn: Lærebøker og forståing av kommunikasjon. Om forståing av begrepet kommunikasjon gjennom metaforar og metaforsignal i seks læreverk i norsk for ungdomstrinnet 1997–1999. Avhandling for ph.d.-graden. Det humanistiske fakultet, Universitetet i Oslo 2008. 332 s.

Forfatternen har analysert framstillinga av språkleg kommunikasjon i lærebøker i norskfaget og dermed indirekte kva elevane lærer om emnet. Ho fann at lærebøkene var prega av eit forenkla og forelda syn på kommunikasjon, at det mykje dreier seg om rein overføring av kommunikasjon og i mindre grad om samhandling og medskaping. Det at lærebøker stundom er for abstrakte for elevane, heng delvis saman med at bøkene bruker metaforar som er vanskeleg tilgjengelege. Ut frå funna sine foreslår ho endringar i lærebøkene, ikkje ved at lærebokforfattarane unngår metaforar, men ved at dei bruker metaforar meir bevisst.

Bjar, Louise (red.): Det er språket som bestemmer. Læring og språkutvikling i grunnskolen Fagbokforlaget/LNU 2008. 336 s.

Læring og kunnskapsutvikling i grunnskolen bygger på et språklig grunnlag. Både muntlig og skriftlig språk blir dermed verktøy som er forutsetningen for all undervisning. Boka tar blant annet opp emner som tale og samtale, flerspråklig utvikling, lesing, sjangerskriving, tekstanalyse, møte med læreboktekster, datamaskinen som verktøy for lesing og skriving samt lese- og skrivevansker.

Bondevik, Jarle og Ole-Jørgen Johannessen (red.): Nes om namn. Heidersskrift til Oddvar Nes på 70-årsdagen 27. desember 2008. Norsk Bokreidingslag 2008. 222 s.

Oddvar Nes har vore professor i nordisk målvitskap ved Universitetet i Bergen. I heidersskriftet til 70-årsdagen er det samla eit titals artiklar av han om stadnamn, ordbøker og fonetikk. Særleg nyttig er oversikta over etymologiske ordbøker over germanske språk.

Fjeld, Ruth Vatvedt og Lars S. Vikør: Ord og ordbøker. Ei innføring i leksikologi og leksikografi. Høyskoleforlaget 2008. 265 s.

Denne boka spring ut av undervisninga forfattarane har hatt i studieemnet leksikografi ved Universitetet i Oslo, og ho blir presentert som ei grunnbok for alle som studerer språk. Boka er i pakt med nordisk og internasjonal faglitteratur og er utforma for norske lesarar. Dei første kapitla dreier seg om ordlaging og ordtilfang og relasjonar mellom ord, semantiske og grammatiske. Vidare får ein orientering om ulike typar ordbøker og historikk over norske ordbøker, før og etter Ivar Aasen. Dei ulike delane av ordbokartiklar blir grundig gjennomgått (oppslagsform, grammatikk, definisjon, uttale, etymologi o.a.). Boka kan fungere

bevisstgjering om bruk av ordbøker og elles vere nyttig for dei som tenkjer på å lage ordbøker.

Hagen, Kristin og Janne Bondi Johannessen (red.): Språk i Oslo. Ny forskning omkring talespråk. Novus forlag 2008. 245 s.

Hvordan er dagens Oslo-språk? Hvilke språkbrukere er mest kreative når det gjelder å bruke nye ord? Hvordan uttaler folk navnet på byen sin? Hvordan reflekteres talespråket i dagens ordbøker? Kan man lage automatisk norsk lydskrift basert på dansk? Er det forskjell på språket øst og vest i Oslo? Hvordan uttrykkes utrop i norsk, svensk og dansk? Slike og mange andre spørsmål har noen titalls språkforskere stilt seg. Svarene har de funnet ved å bruke det nyutviklede Norsk Talespråkskorpus. Boka gir et bilde av både språket i Oslo og moderne språkforskning og viser nytten av et talespråkskorpus.

Hoel, Jan (red.) Kunnskap og fagkommunikasjon. Nordterm 15. Språkrådet 2008. 305 s.

Rapporten inneholder 36 innlegg fra den syttende Nordterm-konferansen i Bergen i juni 2007 og rapporter fra hele Norden om terminologiarbeidet i de respektive land. Videre inneholder den årsberetninger og møteprotokoller.

Boka er gratis og kan bestilles her: post@sprakradet.no

Hoel, Kåre: Bustadnavn i Østfold 8: Idd. Ved Margit Harsson. Novus forlag, Oslo 2008. 365 s.

Dette er bind 8 i et verk som etter hvert vil omfatte alle kommuner i Østfold. Verket er en sterkt utvidet og revidert utgave av Oluf Ryghs Norske Gaardnavne (bind 1 Smaalenenes Amt, 1897). Rygh begrenset seg i all hovedsak til navn på matrikkelgårdene, men nå er også navn på andre bebyggelser tatt opp til drøfting, samtidig som gårdsnavnene gis en fyldig behandling – både språklig og kulturhistorisk.

Husby, Olaf, Ingebjørg Tonne, Helene Uri, Jon Peder Vestad: Snakk om språk! Universitetsforlaget 2008. 188 s.

Dette er ei samling korte, kåseriprega tekster om språklege emne, med basis i norsk språk. Forfattarane har bakgrunn både frå språkundervisning på universitet eller høgskule og frå formidling til eit større publikum, bl.a. gjennom språkspalter i aviser. Boka inneheld emne frå eit breitt spekter, tradisjonelle emne som etymologi, grammatikk og orddanning, men handlar òg om språklæring og samanlikning av språk. Ho kan nok utvide horisonten til dei som har ein tradisjonell språk-

bakgrunn. Litteraturlista omfatter ein god del av den nyare språklitteraturen i Noreg.

Hussain Shazia, Sissel Ringstad (ill.), Kaia Ødegaard (ill.): Min ordbok. Norsk–urdu. Gyldendal 2008. 48 s.

Dette er ei norskutvikla ordbok for barn i barnehagealder med urduspråkleg bakgrunn. Kwart oppslag illustrerer ein situasjon frå dagleglivet, og viktige omgrep har namn på norsk og urdu. Det er mest ord for gjenstandar (*kopp, hoppetau*), men òg andre ordtypar (*spisetid, sulten, lei seg, over/under*). Ordet står på norsk bokmål og på urdu, både med arabisk skrift og i enkel transkripsjon med latinske bokstavar for å vise uttalen i urdu. Det er meininga at vaksne ressurspersonar skal hjelpe barna med å lære norsk, samtidig som barna òg kan lære urdu. Boka har òg ei rettleiing om uttale i urdu.

Jahr, Ernst Håkon: Språkhistorie og språkkontakt. Language History and Language Contact. Novus forlag 2008. 333 s. Redigert av Geirr Wiggen mfl.

Festskrift til professor Ernst Håkon Jahr ved Universitetet i Agder som fylte 60 år i 2008. Skriftet har et representativt utvalg av hans språkfaglige publikasjoner og presenterer hans bibliografi. I sitt språkvitenskapelige forfatterskap kom Jahr tidlig til å orientere seg utover norske og nordiske landegrenser med utgivelser i internasjonale tidsskrifter og på internasjonale forlag, der han først og fremst la vekt på prinsipielle og allmenningvistiske aspekter.

Johnsen, Kåre, Rasmus Slaattelid og Knut Ågotnes: Vitenskapens språk. Fagbokforlaget, 2008. 243 s.

Vitenskapens språk handler om de humanistiske fagenes viktigste verktøy: språket. Forfatterne tar opp forholdet mellom språk og verden, tolkning av tekster, språkets iboende flertydighet, definisjoner og nødvendigheten av klarhet, og ikke minst hva som kjennetegner god argumentasjon: Hva er holdbare og relevante argumenter for et gitt synspunkt?

Eksemplene er hentet fra sakprosaen innen humanistiske fag. I tillegg inneholder boken eksempler fra områder som politikk, offentlig debatt og hverdagsliv. Boken er skrevet for studenter som tar examen philosophicum og andre førstesemesteremner. Den passer ellers for alle som er interessert i språk og argumentasjon.

Kulbrandstad, Lars Anders, Olav Veka og Bjarne Øygarden: Nynorskordliste for den vidaregåande skolen. 3. utg. Aschehoug 2008. 470 s.

Kulbrandstad, Lars Anders, Olav Veka og Bjarne Øygarden: Sidemålsordlista. Nynorsk. Fagbokforlaget 2008. 402 s.

LEXIN-ordbøkene på <http://skolenettet.no/lexin>

I 2008 vart nynorsk jamstilt med bokmål i dei nettbaserte LEXIN-ordbøkene, slik at tilbodet av ordbøker på nettet vart mykje utvida. Desse ordbøkene er laga for innvandrarak i Noreg. Nytt av året er ei einspråkleg nynorskordbok og at nynorsk eller bokmål kan veljast som kjeldespråk for dei ni målspråka.

Ljosland, Ragnhild: Lingua franca, prestisjespråk og forestilt fellesskap: Om engelsk som akademisk språk i Norge. Et kasusstudium i bred kontekst. NTNU 2008:208. 396 s.

Den overordna problemstillinga i avhandlinga er: "Hva er hovedfaktorene som påvirker forholdet mellom det norske og det engelske språket i academia i Norge, og hva er konsekvensene av eventuelle endringer i dette forholdet?"

Avhandlinga består av to deler, der den første er en gjennomgang av det engelske språkets stilling ved universitetene i Nord- og Vest-Europa og av relevant politikk på internasjonalt og nasjonalt nivå.

Avhandlingas andre del består av et kasusstudium av en enhet ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Studiet følger denne enhetens forberedelser til og innføring av engelsk som det eneste undervisningsspråket, og ser på når og på hvilke måter engelsk, norsk og andre språk blir brukt, på studenters og ansattes meninger og opplevelse av dette, og på grunner til og motivasjoner bak vedtaket om å la engelsk bli offisielt undervisningsspråk.

Na-Uy – Việt tự-điền. Norsk-vietnamesisk ordbok elektronisk utgave. Universitetet i Bergen, 2008.

Ordboka ble først utgitt på Universitetsforlaget i 1983 og var på 501 s. Denne elektroniske utgaven fra 2008 bygger på utgaven fra 1983, med datagrunnlag dattert 1992. Direktelenke til ordbok: <http://gandalf.uib.no/nor-viet-ordbok/index.page?vis=front>.

Nesse, Agnete: Bydialekt, Riksmål og Identitet – Sett fra Bodø. Novus forlag, Oslo 2008. 170 s.

I denne boken følges språkforholdene i Bodø fra byen ble grunnlagt i 1816 til i dag. Når kan vi egentlig si at en bydialekt oppsto? Og hvilke språktrekk var det som definerte bydialekten hos de første generasjonene som brukte den? 1900-tallet ble preget av "kampen" mellom det lokale riksmålet og de nordlandske

bygdemålene om å få prege bydialekten. Hvordan er stillingen mellom de to varietetene i dag?

Norsk Ordbok band 7. Ordbok over det norske folkemålet og det nynorske skriftmålet. Det Norske Samlaget, Oslo 2008. 819 s.

Band 7 dekkjer alle oppslagsorda på bokstaven l og oppslagsord på bokstaven m fram til ordet mugetuft. Norsk Ordbok blir utarbeidd ved Institutt for lingvistiske og nordiske studium ved Universitetet i Oslo.

Næss, Atle og Thomas Egan (red.): Vandringer i ordenes landskap. Et festskrift til Lars Anders Kulbrandstad på 60-årsdagen. Oplandske bokforlag 2008. 375 s.

Kulbrandstad er førsteamanuensis ved Høgskolen i Hedmark. I festskriftet har i alt 23 bidragsytarar skrive artiklar som avspeglar det vide interessefeltet hans. Det handlar om etnolektar, dialektlære, tospråkleg opplæring, språkvern og språkdød, fagdidaktikk, grannespråksforståing, litterære analysar o.a.

Ordleiksboka. Olaf Husby, Sylfest Lomheim, m.fl. Skald, 2008. 217 s.

Boken er en humoristisk og leken faktabok om språk og bokstaver, egnet til å vekke barns språkinteresse. Her finnes dialektord, ordtak, regler og ordleker med mer. Boken er delt inn etter bokstavene i alfabetet.

Røsstad, Rune: Den språklege røynda. Ein studie i folkelingvistikk og dialektendring frå austre Vest-Agder. Novus forlag, Oslo 2008. 358 s.

Kva veit folk flest – ikkje-lingvistar – om endring og variasjon i eigen dialekt? Er oppfatningane deira i samsvar med talemålet slik det faktisk blir brukt, og slik det blir beskrive av språkvitarar, eller er vanlege folks oppfatningar misvisande og lite dekkjande for stoda? Og byggjer dei på haldningar og verdiar eller på kunnskapar og observasjonar? Har språkvitarane noko å lære av desse oppfatningane? Det er slike spørsmål som blir drøfta i denne boka.

Språknytt

Språknytt, tidsskriftet til det norske Språkrådet, kom i 2008 med fire nummer på til saman 144 sider. Språknytt har eit opplag på 25 000 og er lagt ut elektronisk på www.sprakradet.no.

Vi kan nemne nokre artiklar som er publiserte i Språknytt i 2008:

I nummer 1: Tove Bull: Har universiteta eit språkansvar? og Brit Mæhlum: Skal vi la norsk språk være en ulempe – i Norge? I nummer 2: Dag Finn Simonsen: "Finn", "lapp" og "neger" – litt om sensitive ords liv og død og Jan Hoel: Høy og

majestetisk eller lav og gemen? Om forbokstaven i ordet *Internett*. I nr. 3: Anette Oterholt Bergsland: You look great! Holdninger til bruk av engelsk i reklame og Ingunn Indrebø Ims: Når dine ord blir andres ord (om haldninga i norske avisredaksjonar til rettskrivinga i lesarinnlegg og kronikkar). I nr. 4: Finn-Erik Vinje: Grunnloven – best på jord? (om eit forslag til språkleg revisjon av Grunnloven) og Odd-Inge Schröder: Norsk teiknspråk – eit levande minoritetsspråk.

Kvart nummer inneheld også ein leiarartikkel, ei spørjespalte, ei spalte med nyord, ei spalte som drøftar forholdet mellom norske ord og importord, særleg engelske, ei klippspalte og ei gjesteskribentspalte.

Statsspråk

Statsspråk – bladet for godt språk i staten – blir utgitt av Språkrådet og kom ut med fire nummer i 2008. Bladet hadde et opplag på 18 500 og er gratis. Det kan også leses på Språkrådets nettsider.

Stedsnavn i Kjøse. Redigert av Botolv Helleland. Novus forlag 2008. 309 s.

Boka gjør rede for nærmere 2000 stedsnavn fra Kjøse i Larvik kommune. I første del av boka blir bustadnavna behandlet særskilt, mens den andre og største delen er et stedsnavnleksikon der alle navn er omtalt og forklart så langt det er mulig. I kartdelen bakerst i boka kan en finne hvor de enkelte navna hører hjemme. Del I inneholder også artikler om målføre og lokalhistorie.

St. meld. nr. 35 (2007–2008) Mål og mening. Ein heilskapleg norsk språkpolitikk. Kultur- og kyrkjedepartementet, 2007–2008.

Med denne stortingsmeldinga om språk vil regeringa etablere ein språkpolitikk som er heilskapleg, sektorovergripande og med kulturpolitisk forankring. Meldinga formulerer nokre overordna språkpolitiske mål, som at norsk skal vera hovudspråk og nasjonalspråk i Noreg. Meldinga skisserer eit system for permanent språkpolitisk oppfølging, at det skal utarbeidast ei allmenn språkløve, og at verkeområdet for gjeldande lov om målbruk i offentleg teneste må avklarast.

Meldinga legg opp til å gje Språkrådet eit breiare ansvar som operativt fagorgan for denne språkpolitikken. Vidare er det forslag om at mandatet til Språkrådet skal forankrast i lov.

St.meld. nr. 23 (2007–2008) Språk bygger broer. Språkstimulering og språkopplæring for barn, unge og voksne. Kunnskapsdepartementet 2008.

Regjeringens målsetting med denne stortingsmeldingen er å drøfte utfordringer og foreslå tiltak for at barn, unge og voksne skal få et bedre tilbud innen språksti-

mulering og språkopplæring. Det foreslås en gjennomgang at verktøy for kartlegging av språk hos barn i førskolealder. Videre er det en vurdering av behovet for etter- og videreutdanning på alle områder. En drøfter også rekruttering av lærere til morsmålsundervisning, tospråklig fagopplæring, grunnleggende norsk for språklige minoriteter og fremmedspråk.

I et samfunn preget av stadig større språklig mangfold, er det behov for et nasjonalt fagorgan med ansvar for alle språkpolitiske spørsmål. Det vil derfor bli vurdert hvordan en utvidelse av Språkrådets mandat kan bidra til å ivareta et helhetlig perspektiv på språkopplæringen.

Suonuuti, Heidi: Termlosen. Kort innføring i begrepsanalyse og terminologiarbeid. Oversatt til norsk av Bjørg Nybø. Redigert av Jan Hoel. Nordterm 8. Språkrådet. 2008. 54 s.

Heftet gir en grunnleggende innføring i begrepsanalyse og terminologiarbeid. Målgruppen er alle som er interessert i terminologi og fagspråk, og heftet egner seg godt som en innføring i emnet for studenter.

Termlosen er gratis og kan bestilles her: post@sprakradet.no

Tryti, Tone: Norsk slangordbok. Kunnskapsforlaget 2008. 423 s.

Norsk slangordbok er den mest omfattende slangordboken som noensinne er utgitt i Norge. Her finnes tusenvis av eksempler på eldre og nyere slangord, fra skriftlige kilder, fra muntlige kilder og fra Internett. Hvert oppslagsord er definert med en eller flere betydninger, og bruksmåtene er fyldig belagt med autentiske eksempler.

Vannebo, Kjell-Ivar: Normer, strukturer og ferdigheter. Bidrag til nordisk språkvitenskap. Festskrift til professor Kjell-Ivar Vannebo på 70-årsdagen 18. juli 2008. Redigert av Svein Lie og Geirr Wiggen. Novus forlag, Oslo 2008. 302 s.

Boka inneholder et representativt utvalg av Vannebos artikler gjennom mer enn 40 år, blant dem en del tidligere utrykte. Artiklene handler om grammatikk og grammatikkskriving, som må sies å ha vært jubilentens hovedinteresse, men i tillegg om språkhistorie, språknormering og nordisk skriveferdighetsutvikling.

Wagner, Åse Kari, Sven Strömqvist og Per Henning Uppstad: Det flerspråklige mennesket. En grunnbok om skriftopplæring. Fagbokforlaget/LNU 2008. 324 s.

Dette er ei bok som handlar om å læra å skriva, og poenget med tittelen er at forfattarane meiner at alle skrivande og talande menneske i ein viss forstand er tospråklege, fordi skrift er eit anna uttrykksmiddel enn tale. Utover i boka rettar

dei særleg søkjelyset mot dei som alt i utgangspunktet er fleispråklege: barn med minoritetsbakgrunn som har to ulike oppvekstmål, eller barn med hørselshemming. Noko av det fine med denne læreboka er at ho inkluderer blinde og døve elevar i den teoretiske drøftinga av skriftopplæring.

Boka inviterer til fordomsfri tenking om kor vesentleg skrivning skil seg frå tale (eller teiknspråk). Altfor ofte – ikkje minst i vår skjermkriftprega tid – tenkjer vi på skrift og tale som eigentleg mykje det same.

Wetås, Åse: Kasusbortfallet i mellomnorsk. Ein komparativ studie av proprialt og appellativisk materiale. Avhandling for graden doctor artium. Institutt for nordiske og lingvistiske studium, Universitetet i Oslo 2008. 410 s.

Forfattere har analysert endringar i språkstrukturen i mellomnorsk tid med mellomalderdiplom frå Telemark som materiale. Eit hovudfunn er at kasusbøyinga fall bort først i propria, særleg personnamn. Endringane blir studerte i lys av kognitiv grammatikk og naturleg morfologi.

Sverige

Allardt Ljunggren, Barbro: Åland som språksamhälle. Språk och språkliga attityder på Åland ur ett ungdomsperspektiv. Doktorsavhandling i tvåspråkighet vid Stockholms universitet 16. 2008. 249 s. + bil. Ak. avh.

Författaren har undersökt språkliga attityder hos ungdomar på Åland, som juridiskt är ett enspråkigt svenskt samhälle men som samtidigt är en del av Finland. En mindre grupp hade en eller två finskspråkiga föräldrar. Attityderna skilde sig inte så mycket. Merparten identifierade sig mer med Åland än Finland, men tvåspråkighet värderades högre i gruppen med finska i sin bakgrund.

Andersson, Helena: Interkulturell kommunikation på ett svenskt sjukhus. Fallstudier av andraspråkstalare i arbetslivet. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 77. Uppsala universitet 2008. 250 s. Ak. avh.

Författaren har undersökt en grupp sjukhusanställda, som alla har svenska som andraspråk, och studerat hur de klarar av den muntliga kommunikationen på arbetsplatsen. Det har skett dels genom intervjuer med en större grupp, dels genom själva huvudstudien, som är en fallstudie på ett mindre antal personer.

Ehrenberg-Sundin, Barbro m.fl.: Att skriva bättre i jobbet. En basbok om brukstexter. 4 uppl. Norstedts Juridik 2008. 193 s,

Denna grundläggande handbok för den som skriver i arbetet har här kommit i en fjärde upplaga.

Ehrnebo, Paula: Neuvojasta neuvostoon. Ruotsinsuomalainen kielilautakunta. Sverigefinska språknämnden 1975–2006. Historiikki./Historik. Skrifter utgivna av Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen, 6. 2008. 112 s. (Från rådgivare till råd.)

Skriften är en historik över Sverigefinska språknämnden, föregångare när det gäller vården av minoritetsspråk i Sverige. Nämnden var verksam i över 30 år och gav under tiden ett stort antal finskspråkiga termrekommendationer och andra råd om det finska språket. År 2006 inordnades den sverigefinska språkvården i Språkrådet, som är en avdelning inom Institutet för språk och folkminnen. I historiken berättar författaren, som var chef för nämnden 1988–2006, om nämndens grundande och dess mångsidiga verksamhet. Boken är skriven på finska med fullständig svensk översättning.

Falk, Johan & Yvonne Bland: Handbok i spanska. Norstedts Akademiska Förlag 2008. 535 s.

Denna handbok är, precis som den svenska (se nedan under *Garlén*) avsedd för relativt avancerade studerande. Boken är uppställd i bokstavsordning med uppslagsord som *absolut, fördel och nackdel, satsadverbial, tacka, överens och motsatsen*.

Forsberg, Jenny: Tydliga texter. Snabba skrivtips och språkråd. Norstedts Akademiska Förlag 2008. 127 s.

Författaren, som är språkkonsult, har utformat en bok med tips om hur man skriver bra och tydliga texter. Den innehåller konkreta exempel och övningar.

Garlén, Claes och Gunlög Sundberg: Handbok i svenska som andraspråk. Utarbetad av Språkrådet. Skrifter utgivna av Språkrådet 7. Norstedts Akademiska Förlag 2008. 480 s.

Det här är en handbok i svenska som andraspråk för personer med relativt goda kunskaper i svenska, alltså personer som på engelska brukar kallas "advanced learners". Det är den första i sitt slag för svenskan. Boken består av två delar. Den första, *domändelen*, går igenom situationer i tal och skrift på tre domäner: samhälle, studier och arbete. Under exempelvis Samhälle kan man gå in på underavdelningen Konsument och få veta hur man utformar en annons om man som privatperson vill sälja något. Den andra delen, uppslagsdelen, som är en

mest omfattande, tar i alfabetisk ordning upp problem, såväl språkliga fenomen som adjektivets bestämda form (*goda/gode*), som allmänna företeelse som adresser och artighet, vidare enstaka ord och uttryck såsom skillnaden mellan *handla* och *köpa*. Här får man konkreta råd, tips och exempel på hur man ska uttrycka sig i olika situationer.

Hagren, Kristina: Hur märks infinitiven? Infinitivkonstruktioner i svenska dialekter med fokus på infinitivmärket. Skrifter utgivna av institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 75. 2008. 288 s. Ak. avh.

Författaren har undersökt variationen i dialekterna hos infinitivmärket (*å, till* eller *till å*) och avsaknad av infinitivmärke. Stor variation finns beroende på dialekt och kontext.

Torsten Hallberg (red.): Nöd och lust. Sverige och Finland i samtid och framtid. Stockholm: Föreningen Nordens årsbok 2009.

Boken behandlar relationer mellan Finland och Sverige från tiden efter andra världskriget och framåt. Sexton skribenter beskriver relationerna, alltifrån de på det politiska planet, till idrottsliga relationer och rent personliga relationer. Kaisa Häkkinens och Mikael Reuters artikel: *Svenska och finska – så olika men ändå lite lika* kan nämnas i detta sammanhang. Där beskrivs finskan och svenskan som ett gammalt äkta par: de är inte släkt, de är väldigt olika i de flesta avseenden, men efter en lång samlevnad har de ändå en hel del gemensamma drag. Artikeln behandlar dessa likheter.

Håkansson, David: Syntaktisk variation och förändring. En studie av subjektlösa satser i fornsvenska. Lundastudier i nordisk språkvetenskap A 64 Lunds universitet 2008. 266 s. Ak. avh.

Författaren har undersökt hur bruket av subjektlösa satser förändrades under fornsvensk tid och anledningen till att subjektstvång infördes.

Kahlin, Linda: Sociala kategoriseringar i samspel. Hur kön, etnicitet och generation konstitueras i ungdomars samtal. Stockholm Studies in Scandinavian Philology. New Series 44. Stockholms universitet 2008. 200 s. Ak. avh.

Författaren har undersökt hur framför allt kön men även etnicitet och generation konstitueras i samtal. Materialet är inspelningar mellan flerspråkiga ungdomar som diskuterar filmen *Jalla! Jalla!* Ungdomarna reproducerar stereotypa föreställningar men de nyanserar dem också och omförhandlar på så sätt våra föreställningar.

Kieliviesti, Språkrådets finska tidskrift har år 2008 planenligt utkommit med fyra nummer.

I nummer 1 redogör fil.mag. *Inkaliisa Vibonen* och fil.dr *Leena Salmi* för sitt forskningsprojekt, som gick ut på att ta reda på i vilken omfattning översatt text förekommer i vardagen. Fil.mag. *Eevamaija Iso-Heiniemi* från Finland var fyra månader som finsk gästlektor vid Mälardalens högskola i Sverige. Hon fick erfara hur det är att tillhöra en minoritet. Hon konstaterar att finskhet i Sverige är något helt annat än finskhet i Finland, att det finska talspråket i Sverige skiljer sig från det i Finland och att man måste arbeta aktivt för att hålla modersmålet vid liv. Vidare redogör fil.mag. *Markus Lyyra* för sin jämförande undersökning av skolresultaten hos en grupp elever som går i svensk språkbadskola och har finska som modersmål och en grupp elever som går i enspråkig finsk skola och har finska som modersmål. Undersökningens resultaten visar att tvåspråkigheten gynnar kognitivt tänkande och inläring av andra språk. Docent *Pirjo Kukkonens* artikel handlar om det sentimentala språket i finska tangosånger och tangos historia. Fil.dr *Tuija Määttä* skriver om betydelsen och användningen av ordet *sika* 'svin'. Med talrika exempel från 1500-talet till nutiden illustrerar hon hur ordets betydelsefält har vidgats och vilka olika funktioner ordet kan ha. Fil.kand. *Paula Vartiainen* kåserar om hur finska och svenska ord kan se ut när de stavas såsom man tycker sig höra dem, till exempel *gennkä* (kenkä), *sötpullar* (köttbullar), *juudkuppar* (jordgubbar). Numret innehåller dessutom en svensk-finsk ordlista över termer som hänför sig till sammanträdesteknik sammanställd av språkvårdaren *Margaretha Terner* och förteckning över svenska landskapsstenar sammanställd av språkvårdaren *Hannele Ennab*.

I nummer 2 skriver översättaren *Mats-Peter Sundström* om de finska kommandoorden vid det svenskspråkiga regementet Nylands Brigad i Dragsvik, där cirka 85 procent av de svenskspråkiga värnpliktiga i Finland gör sin militärtjänstgöring. *Anna-Maija Marttinen*, kulturråd vid Finlands ambassad i Stockholm, skriver med fokus på språk om sina intryck efter fem års tjänstgöring i Sverige. Att följa språk- och minoritetspolitiken i Sverige har varit en av hennes arbetsuppgifter. Fil.dr *Paula Ehrnebo* vid Språkrådet i Sverige redogör för språklagsförslaget, dess bakgrund och dess innehåll och vad lagen kommer att innebära för språksituationen i Sverige. Vidare redogör professor *Birgitta Romppanen* för det reformerade systemet för auktoriserade translatorer enligt den lag och förordning som trädde i kraft i Finland 1.1.2008. Redaktör *Marja Räihä* skriver om finska korsord. Med rikliga exempel illustrerar hon ledord och lösningsord, korsordshumorn och tematiken och hur tidsandan och trender och lösarens ändrade referensvärld avspeglas i dagens och gårdagens korsord. Språkvårdaren *Margaretha Terner* har

sammanställt en svensk-finsk ordlista över rättsmedicinska termer och språkvårdaren *Hannele Ennab* en svensk-finsk lista över svenska landskapsinsekter

I årets tredje nummer redogör professor *Sirpa Leppänen* och professor *Tarja Nikula* för sin undersökning av omfattningen och betydelsen av den förändrade roll som det engelska språket har fått i dagens Finland. Specialforskaren *Riitta Eronens* artikel Språknyheter från kommunnamn till mullvadar baserar sig på det föredrag om finska nyord som hon höll vid Språkrådets årliga finska språkvårdsseminarium på våren. Doktoranden *Anu Muhonen* redogör för sin forskning om sverigefinska ungdomars språkliga repertoar. Professor *Esa Lehtinen* redogör för sin forskning om interaktion i medicinska sammanhang. Han illustrerar detta med ett exempel från ett möte mellan patient och läkare i samband med rådgivning om ärftliga sjukdomar. Fil.dr, språkvårdaren *Paula Ehrnebo* skriver om verb som i imperfekt får ändelsen *-ti* eller *-si* och där valet av ändelse av olika skäl kan vålla problem. Översättaren och redaktören *Liisa Anjum* recenserar Sverigefinska språknämndens historik, som i svensk översättning heter Från rådgivare till rådet. Sverigefinska språknämnden 1975–2006. Språkvårdaren *Margaretha Terner* har sammanställt en ordlista över termer som hänför sig till tandformsreformen och språkvårdaren *Hannele Ennab* har sammanställt en svensk-finsk lista över svenska landskapsmossor.

I nummer fyra redogör fil.dr *Barbro Allardt Ljunggren* för sin forskning om åländska ungdomars språkliga attityder. Hennes avhandling heter *Språk och språkliga attityder på Åland ur ett ungdomsperspektiv*. Redaktör *Marja Rätibä* intervjuar konstnären *Markku Huovila*, som sedan 2001 har bidragit i Kieliviesti med sina skämtsamma teckningar, som alltid har en finurlig språklig anknytning. Vidare kan man i detta nummer läsa en komparativ betraktelse av finskt och svenskt teckenspråk. Artikelförfattaren är fil.dr *Jobanna Mesch*. Det finns också en presentation av Institutet för språk och folkminnen, där fil.dr, språkvårdaren *Paula Ehrnebo* skriver om institutets historia, organisation och de olika avdelningarnas uppgifter. Hon har också skrivit en artikel om ordföljden i det finska språket. I ytterligare en artikel konstaterar hon att det är tacknämligt att regeringens webbsidor om *Märkesåret 1908* är översatta till finska, men hon är mycket kritisk mot kvaliteten på översättningen. Märkesåret 1809 är ett regeringsprojekt som ska uppmärksamma att det är 200 år sedan Finland och Sverige blev två länder. *Anna-Lena Bucher*, vd för Terminologacentrum (TNC), informerar om Rikstermbanken som ska vara öppen och tillgänglig för alla. Termbankens slagord är *Alla termer på ett ställe!* Detta, årets sista nummer innehåller dessutom ett antal traditionella ordspråk som har anknytning till jul, snö och vinter.

Varje nummer innehåller även en ledare, en kolumn om ett aktuellt ämne med språklig anknytning, ett tiotal finska nyord med förklaringar, en avdelning för frågor och svar och en kortfattad resumé av innehållet på svenska. Dessutom innehåller vissa nummer korta anmälningar av nyutkommen språklitteratur.

Klarspråk. Bulletin från Språkrådet. Informationsblad med nyheter om språkvårdsarbete i Sverige och andra länder.

Under 2008 utkom 4 nummer av detta informationsblad. Förutom notiser om nyutkommen litteratur och andra nyheter på området samt tips till alla som arbetar med klarspråk behandlas en speciell språkfråga i varje nummer. Dessutom finns några längre artiklar eller intervjuer med anknytning till området. Bland annat kan nämnas: Socialstyrelsens klarspråksarbete (nr 1), Presentation av förslaget till ny språklag (nr 2). Europeiska vägar till modernt förvaltningspråk (nr 3). Mynigheter ansvar för att ta fram terminologi (nr 4).

Kvist Darnell, Ulrika: Pseudosamordningar i svenska – särskilt sådana med verben *sitta, ligga och stå*. Institutionen för lingvistik, Stockholms universitet. 2008. 269 s. Ak. avh.

I motsats till fraser som *spotta och fräsa* är fraser som *sitta och skriva* bara skenbart samordnade. De kallas pseudosamordningar. I stället för strukturella beskrivningar som utgångspunkt för att definiera sådana fraser föreslår författaren ett semantiskt kriterium. Det förklarar bättre att det snarare finns ett kontinuum mellan de mest "äkta" och de mest "oäkta" (mest "pseudo") typerna av samordning, än det antingen eller-förhållande som strukturella definitioner förutsätter.

Lilja, Eva: Svensk verslära. Norstedts Akademiska förlag 2008. 134 s.

Författaren, som 2006 gav ut det stora verket *Svensk metrik*, har här ställt samman en handledning och mindre lärobok i metrik.

Lim Falk, Maria: Svenska i engelskspråkig skolmiljö. Ämnesrelaterat språkbruk i två gymnasieklasser. Stockholm Studies in Scandinavian Philology. New Series 46. 2008. 312 s. Ak.avh.

Författaren har undersökt vilken inverkan språk- och innehållsintegrerad undervisning, *sprint*, på engelska har på den språkliga kompetensen i svenska hos elever med svenska som modersmål. Resultaten visar att eleverna är påfallande tysta och att deras utveckling av ett ämnesrelaterat språk på svenska har hämmats. Den omedvetenhet och den godtycklighet som präglar sprintundervisningen i Sverige påtalas också.

Lindström, Jan: Tur och ordning. Introduktion till svensk samtalsgrammatik. Norstedts Akademiska Förlag 2008. 309 s.

Denna grammatik är inte uppbyggd som en traditionell grammatik. I stället fokuseras på företeelser som är av särskilt intresse i samtalspråk, som diskursmarkörer, turtagning, reparation, turmönster. I de i första kapitlen ge också en presentation av samtalsforskning.

Magnusson, Jenny: Fokus ålder. Betydelserelationer och betydelseförändring i användning. Linköping Studies in Language and Culture No 12. Linköpings universitet 2008. 401 s. Ak. avh.

Författaren har undersökt hur uttryck för ålder används i pressmaterial under olika decennier för att på så sätt få en förståelse för hur ålder konstrueras socialt genom språket.

Malmberg, Anja: Att skriva för teatern. Hur amatörskrivare utvecklar genrekompetenser. Studier från Örebro i svenska språket 5. Örebro universitet 2008. 331 s. Ak. avh.

Författaren har följt tre amatörförfattares utveckling under en skrivarkurs och sett om deras teatertexter blivit mer fysiska och om de utvecklar genrekompetens. Som jämförelsematerial har hon texter av tre etablerade nutida dramatiker.

Med tydlig intension. En festskrift till Anna-Lena Bucher på 60-årsdagen, TNC Terminologisentrum. 2008. 192 s.

Som påpekas i inledningen är titeln på boken är inte felstavad. *Intension* är en fackterm inom terminologiläran. Det definieras som innehållet i ett begrepp, d.v.s. den uppsättning kännetecken som pekar ut extensionen. Krångligt? Nja, när man läser bidragen inser man att man måste ha reda och ordning på tingen och orden. De flesta artiklarna är mycket lättillgängliga.

Milles, Karin: Jämställt språk – en handbok i att skriva och tala jämställt. Småskrift utarbetad av Språkrådet. Skrifter utgivna av Språkrådet 5. Norstedts Akademiska Förlag 2008. 121 s.

Även om jämställdheten mellan könen är relativt god i Sverige, internationellt sett, även när det gäller det språkliga, så finns det en hel del värt att tänka över när det gäller språket. Hur ser vi på skillnader mellan mäns och kvinnors språk, hur gör vi i ordvalsfrågor som *riksdagsman/riksdagsledamot*, *han* som allmänt pronomen m.m.? Boken ger råd om ett mer könsneutralt språk och hur man

utvecklar ett jämställt språkbruk. Författare är forskaren Karin Milles, som specialiserat sig på området språk och kön.

Namn från land och stad Hyllningsskrift till Mats Wahlberg 25 maj 2008. Red. Eva Brylla och Svante Strandberg. Namn och samhälle 21. Uppsala universitet 2008. 210 s.

Bland bidragen kan nämnas *Kristina Neumüller*: Styggeberget, Fulberget och Felåsen. Några medelpadska bergnamn, *Leif Nilsson*: Hur vårdar vi ortnamn vid adressering?, *Lennart Ryman*: Om omtal av kungar och drottningar under svensk medeltid

Nog ordat? Festskrift till Sven-Göran Malmgren. Meijerbergs arkiv 34. 2008. 425 s.

Bland bidragen kan nämnas: *Lars-Gunnar Andersson*: Bynglig, bänglig och folklig lexikografi. *Birgitta Ernby*: Svenska dialektord i riksspråkliga ordböcker. *Jón Hilmar Jónsson*: Entydiggjøring – en grundleggende operasjon i en begrepsorientert ordbok.

Nordlund. Småskrifter utgivna från Nordiska språk vid Lunds universitet.

Under året har följande skrifter utkommit denna serie: Nr 28 *Åsa Wikström*: Den finita satsen i små barns språk. Nr 29: *Syntax i gränssnittet. Tre uppsatser mellan lexikon, syntax och semantik*. Red. Gunlög Josefsson.

Norstedts etymologiska ordbok. Red. Birgitta Ernby. Norstedts Akademiska Förlag 2008. 792 s.

Ordboken härleder omkring 20 000 svenska ord och ger kortfattade etymologiska förklaringar.

Norstedts första tyska ordbok. Tysk-svensk/svensk-tysk. Norstedts Akademiska Förlag 2008. 249 s.

Det här är en ordbok för nybörjare, med tydliga illustrationer och särskilda temauppslag. Det finns en tysk-svensk del och en svensk-tysk. Den omfattar totalt cirka 5 000 ord och fraser.

Ordbok över svensk romani. Resandefolkets språk och sånger. Red. Lenny Lindell & Kenth Thorbjörnsson-Djerf. Inledning, grammatik och bearbetning av Gerd Carling. Podium 2008. 222 s.

Boken rymmer 1 800 uppslagsord på resanderomani med utförliga exempel och en lista med 1 600 uppslagsord på svenska. Dessutom finns en grammatisk beskrivning samt några texter och visor.

Revitalisera mera! En artikelsamling om den språkliga mångfalden i Norden tillägnad Leena Huss. Uppsala multiethnic papers 50. Centrum för multietnisk forskning 2008. 243 s.

Bland de många artiklarna i denna festskrift kan nämnas Satu Gröndahl: "Att bryta på svenska utan att vara svensk." Jarmo Lainio: Ett segt begrepp i svensk tvåspråkighetsdebatt (om halvspråkighetsbegreppet). Mirja Saari: Präster som språkbytare i 1800-talets Finland.

Ridell, Karin: Dansk-svenska samtal i praktiken: Språklig interaktion och ackommodation mellan äldre och vårdpersonal i Öresundsregionen. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 76. Uppsala universitet. 229 s. Ak. avh.

I denna fallstudie har författaren undersökt hur tre svenska vårdbiträden som arbetar i äldrevården i en dansk kommun anpassar sitt sätt att tala med pensionärerna och i viss mån kollegor. Alla tre anpassar sig men har olika strategier. Ingen strategi verkar bättre eller sämre än de andra. Förutom önskan att göra sig förstådda kan man också ana psykosociala anledningar till anpassningen: vårdbiträdena vill smälta in i miljön.

Språktidningen. Utgiven av Språktidningen AB.

Tidningen startade under 2007 och utkom då med 3 nummer. År 2008 var det första med 6 nummer. Ett nummer var 100 sidor, övriga 84 sidor.

Språkrådet har medverkat bl.a. med avdelningen *Frågor och svar* samt en spalt av Språkrådets chef *Olle Josephson*. Andra experter med stående spalter är Dagens Nyheters språkvårdare *Catharina Grünbaum*, språkvetaren och underhållaren *Fredrik Lindström*, runologen *Marit Åhlén* och journalisten och underhållaren *Jonas Hallberg*. Nummer 1 innehöll bl.a. Språkrådets årliga nyordsartikel, några artiklar om kinesiska, en artikel om hur svenska ord tas in i invandrades modersmål i Sverige. Nummer 2 innehöll bl.a. en artikel om förortsslang i Frankrike och en artikel om hur den svenska satsmelodin varierar i olika dialekter. I nr 3 hävdas i en artikel att Caesar nog snarare uttalade sina berömda citat på grekiska än på latin, en annan artikel behandlar tanken om en universell grammatik. Nr 4 innehöll bl.a. en intervju med en person med Tourettes syndrom och hans förhållande till språket och en om vårt behov av klyschor. I nr 5 berättar sångaren Ola Salo

hur han tänkt när han översatt texterna till musikalen Jesus Christ Superstar till svenska, en annan artikel reder ut skillnaden mellan nyarameiska, assyrianska och syrianska. I nr 6 finns flera artiklar om arabiska och en om den moderna svenskans fader, Olof von Dalin.

Språk och stil. Tidskrift för svensk språkforskning. Adolf Noreen-sällskapet. Ny följd. NF 18. 2008

Staffan Hellberg: Konflikter i grundskolans kursplaner för svenska. *Ulla Strob-Wollin:* »Det känner inte fan någon Oscar Segerqvist!» – Om bl.a. polaritet och formellt fundament i svenskan. *Yvonne Lindqvist:* Att manipulera matrisen. En jämförelse mellan den svenska, engelska och franska översättningen av den spanska romanen *La caverna de las ideas* av José Carlos Somoza

Svenska skrivregler. Språkrådet. Språkrådets skrifter 8. Liber 2008. 264 s.

Detta är den tredje upplagan av Svenska skrivregler. I den nya utgåvan har några nya avsnitt lagts till, t.ex. ett om utformning av minnesanteckningar och rapporter och ett om alfabetisk sortering av företagsnamn. Många råd har utökats och preciserats, t.ex. råden om förkortningar, rubriker, citat och anföring, punktuppställningar och brev och hälsningsfraser. Rekommendationerna är rakare och mer normerande än i föregående utgåva, och många texter har skrivits om. Det har också blivit betydligt lättare att hitta i boken: nya numrerade underrubriker har satts in i avsnitten.

Svensk-engelsk byggordbok. Swedish-English Dictionary of Building and Civil Engineering. TNC 102. 2008. 586 s..

Detta är en uppdaterad och utvidgad version av *Svensk-engelsk byggordbok* som kom ut 1990.

Svenskläraren

Under 2008 utkom 3 nummer med följanden teman. Nr 1 Genrer och texttyper, nr 2 Digital kompetens, nr 3 Samtal. Bland artiklarna kan nämnas *Linus Sköld:* Särskrivningar – ett svenskt otyg på frammarsch ... kanske?" *Ann-Charlotte Sandelin:* Nära samtal på isländsk distans – om svenskundervisningen på Island. *Per Olov Svedner:* Muntlighet med yrkeselever.

Svenskläraryrskrift 2008. Ungdomskulturer – äger eller suger? Red. Madeleine Ellvin och Lena Holmbom. Svenskläraryrskriften 231. Distribution Natur & Kultur 2008. 211 s.

Bland artiklarna kan nämnas *Rickard Jonsson*: Blattesvenska, standardsvenska och annat obegripligt språk. *Anna Gunnarsdotter Grönberg*: Aktiva Anna och Sport-Stefan. Dialekt och livsstil – exempel Alingsås.

Svensson, Patrik: Språkutbildning i en digital värld. Informationsteknik, kommunikation och lärande. Norstedts Akademiska förlag 2008. 288 s.

Här får man en överblick över hur den moderna tekniken och de områden den används i kan utnyttjas i språkutbildningen. Det handlar om korpusar, bloggar, virtuella världar, interaktiva skrivtavlor och mycket annat. Boken är i första hand avsedd som kursbok i lärarutbildningen.

Sörlin, Marie: Att ställa till en scen. Verbala konflikter i svensk dramadiolog 1725–2000. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk 73. Uppsala universitet 2008. 258 s. Ak. avh.

I denna avhandling har författaren analyserat gräl i svensk prosadramatik under tre sekler. Hon har studerat hur grälen går till, vilka språkhandlingar som finns, vilken berättarteknisk roll de har och om det finns någon skillnad över tid.

Tekniken bakom språket. Red. Rickard Domeij. Språkrådets skrifter 9. Norstedts Akademiska Förlag 2008. 316 s.

I dag omges vi av språkteknik av skilda slag: stavningskontroller, maskinöversättning, röststyrda tjänster, digitala ordböcker, kommunikation via chatt, sms och andra moderna medieformer. Den här antologin beskriver den mer eller mindre dolda tekniken bakom språket. Boken har fyra olika teman: 1. Vad it och språkteknologi kan användas till i praktiken. 2. Hur sådan teknik påverkar språk och språkanvändning, t.ex. ungdomars skrivande på nätet. 3. Hur tekniken kan användas för att underlätta forskning om språk och skrivande. 4. Vilken samhällelig och demokratisk betydelse tekniken har i att göra information tillgänglig för alla på webben. I boken medverkar flera av landets ledande forskare på området.

Waldmann, Christian: Input och output. Ordföljd i svenska barns huvudsatser och bisatser. Lundastudier i nordisk språkvetenskap A 65 Lunds universitet 2008. 286 s.

Författaren har undersökt hur svenska barn tillägnar sig de rätt komplicerade regler vi har för olika ordföljd i huvudsats och bisats.

Vetenskapsengelska – med svensk kvalitet? Red. Erland Jansson. Språkrådet, Högskoleverket, Södertörns högskola. Skrifter utgivna av Språkrådet 4. 2008. 79 s.

Antologin innehåller sex artiklar av personer verksamma inom högskolevärlden som beslutsfattare, lärare och forskare som tar upp engelskan på svenska universitet och högskolor. Hur svenskan skall kunna hävda sig och hur vi skall få bättre språklig kvalitet på såväl engelskan som svenskan är huvudtemat.

Värna språken – förslag till språklag. Betänkande av Språklagsutredningen. SOU 2008:26. 265 s.

F.d. regeringsrådet Bengt Åke Nilsson har haft i uppdrag att utreda ett förslag till en språklag. Enligt uppdraget behandlas inte enbart svenskan utan även de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket. Även frågan om svenskan i internationellt sammanhang har ingått i uppdraget.